

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Службен весник на СРМ“ излегува по потреба. Ракописите не се враќаат. Огласи по тарифата.

Петок, 30 јануари 1970
Скопје
Број 2 Год. XXVI

Претплатата за 1970 година изнесува 100 динари. Овој број чини 4,00 дин. Жиро сметка бр. 401-1-16

17.

Врз основа на член 9 став 3 од Законот за училиштите во стопанството („Службен весник на СРМ“ бр. 38/66) и член 58 од Законот за републичката управа („Службен весник на СРМ“ бр. 17/65), во согласност со републичкиот секретар за образование, наука и култура, републичкиот секретар за труд донесува

П РА В И Л Н И К

ЗА ПРОГРАМАТА И НАЧИНОТ НА ПОЛАГАЊЕТО СТРУЧЕН ИСПИТ НА УЧЕНИЦИТЕ ВО СТОПАНСТВОТО КОИ НЕ ПОСЕТУВАЈЕ УЧИЛИШТЕ

Член 1

Со овој правилник се пропишува програмата и начинот на полагањето стручен испит на лица кои во својство на ученик во стопанството изучиле едно од занимањата — занаетите, наведени во Наредбата за занимањата — занаетите за кои училиштите во стопанството не се должни да посетуваат соодветно училиште („Службен весник на СРМ“ бр. 28/67).

Член 2

Стручен испит според овој правилник може да полага ученик во стопанството кој го поминал времето за учење утврдено со склучениот ученички договор.

Член 3

Стручниот испит може да се полага два пати редовно и неограничен број пати вонредно.

Кандидатите вонредниот стручен испит по правило го полагаат со редовните кандидати.

Член 4

Испитот се спроведува во три испитни рока и тоа: во јуни, август и јануари.

Член 5

Полагање стручен испит, според овој правилник може да организира училиште за ученици во стопанството кое подготвува стручен кадар за соодветното занимање — занает односно струка.

Пријавата за полагање стручен испит кандидатите ја поднесуваат до училиштето од претходниот став.

Член 6

Кандидатите што ќе положат стручен испит се здобиваат со стручно образование на степен на квалификуван работник во струката и занимањето, односно занаетот за кој се оспособувале.

Член 7

Испитниот одбор го сочинуваат: претседател и потребен број членови — испитувачи.

Во училиштата во кои не се изведува практична настава, испитувачите по практичниот дел од испитот се именуваат по предлог на советот за труд и трудови односи на општинското собрание од редот на соодветни стручни лица.

На претседателот, членовите и секретарот на испитниот одбор им се определуваат заменици.

Член 8

Испитниот одбор решава само на седници.

Седниците ги свикува и со нив раководи претседателот на испитниот одбор, а кога тој е спречен неговиот заменик.

Испитниот одбор полноважно решава ако се присутни сите негови членови. Кога некој член на испитниот одбор е спречен да присуствува на седницата, на неговото место се повикува неговиот заменик.

Решенијата се донесуваат со мнозинство гласови.

При еднаков број на гласовите се смета дека е усвоен оној предлог за кој гласал претседателот.

Член 9

Практичното, писменото и усното испитување на кандидатите е јавно, но присутните лица што не се членови на испитниот одбор не можат на кандидатите да им поставуваат прашања ниту било како да влијаат на текот на испитот.

Претседателот на испитниот одбор ќе ги отстрани лицата од претходниот став што пречат на нормалниот тек на испитот.

Просветните советници кога присуствуваат на испитот имаат право и должности одредени по постојните прописи за просветна педагошка служба.

Член 10

За полагање на стручниот испит, кандидатот поднесува писмено таксирана молба до директорот на училиштето во кое ќе се полага испитот.

Молбата за полагање стручен испит треба да ги содржи следните податоци:

- презиме, татковско име и име;
- дата и место на раѓањето;
- школите што кандидатот ги завршил;
- назив на работната организација, односно самостојниот занаетчија во која тој го изучувал занимањето — занаетот;
- занимањето — занаетот за кој се пријавува на испит;
- испитен рок во кој сака испитот да го полага;
- адреса (преку која ќе се повика на испит).

Член 11

Кон молбата за полагање испит кандидатот ги приложува следните документи:

— договорот според кој ученикот го изучувал соодветното занимање односно занает;

— потврда од работната организација, односно самостојниот занаетчија, дека практичното учење на ученикот според склучениот договор за учење е завршен.

Член 12

Испитниот одбор на седница решава кои од пријавените кандидати се допуштаат на испит. Решението се објавува на огласната табла на училиштето за кандидатите од местото, а кандидатите вон од местото на училиштето, писмено се известуваат.

Член 13

Ако кандидатот што го започнал полагањето на стручниот испит во текот на испитот поради болест или други важни причини биде спречен да го продолжи испитот, должен е за тоа да го извести испитниот одбор за кое нешто треба да достави и потребни докази.

Ако испитниот одбор најде дека се основани причините ќе му одобри да го продолжи испитот во истиот или во наредниот рок. Во спротивно ќе се смета дека кандидатот не го положил испитот и ќе го упати да го полага целиот испит во наредниот рок.

Кандидатот што е допуштен на испит, а не се јавил на испит во испитниот рок ќе се смета како да не се пријавил на испит.

Член 14

Испитот се состои од практичен испит со нужно образложение за извршената практична задача и устен испит по стручно теоретските предмети утврдени со испитната програма, која е составен дел на овој правилник.

Член 15

Најмалку 10 дена пред почетокот на стручниот испит, распоредот за полагање на испит на кандидатите се доставува до органот на просветно-педагошката служба на општинското собрание.

Член 16

Практичниот испит се полага во училишната работилница или во друга соодветна работилница на стопанска организација односно на самостоен занаетчија, што ќе ја определи испитниот одбор, по претходна согласност на стопанската организација односно самостојниот занаетчија, и се изведува под надзор на најмалку два члена на испитниот одбор, од кои едниот задолжително е испитувач по практичниот дел од испитот.

Член 17

На практичниот испит, кандидатот изработува практична задача која е должен и писмено да ја образложи.

За практична задача на кандидатот му се дава да изработи еден или повеќе предмети. Ако со оглед природата на соодветното занимање не е можна изработка на предмет, на кандидатот му се дава да изврши една работна проба или услуга од соодветното занимање.

При одредувањето на практичната задача испитниот одбор ќе води сметка, со нејзиното изработување или извршување да може да оцени дали кандидатот е способен самостојно да ги врши работите од соодветното занимање.

Со давањето на практичната задача испитниот одбор едновременно го определува местото и рокот во кој треба да се изработи.

Член 18

На практичниот испит кандидатот треба да покаже дека во рамките на пропишаната програма на занимањето односно занаетот што го изучувал во текот на учењето ја совладал теоријата и праксата и дека може успешно да ги применува во својата струка.

Член 19

Траењето на практичниот испит за секој кандидат се определува според практичната задача и не може да биде повеќе од 48 часови.

Член 20

Практичната задача кандидатот ја извлекува со испитно ливче на кое се означува задачата, времето и местото на нејзиното изработување односно извршување.

Член 21

Испитувачите од практичниот односно устниот испит составуваат список на задачите на практичниот односно прашања за устниот испит според пропишаната програма и од него задачите односно прашањата ги препишуваат на чисти и еднообразни ливчиња. Списокот и ливчињата ги прегледува и одобрува испитниот одбор на првата седница пред почетокот на испитот.

Бројот на ливчињата мора да биде најмалку за една третина повеќе од бројот на пријавените кандидати за соодветното занимање — занает.

Прегледаните и одобрените ливчиња испитувачите ги предаваат на претседателот на испитниот одбор на чување во запечатен плик.

Член 22

Распоредот на кандидатите за практичниот односно устниот испит го утврдува испитниот одбор спроти почнувањето на испитот и се истакнува на огласната табла на училиштето.

Пред почнувањето на практичниот односно устниот испит, претседателот на испитниот одбор го утврдува идентитетот на кандидатите, ги запознава со техниката на испитот, со нивните права и должности во текот на испитот и распоредот на полагањето.

Член 23

На практичниот односно устниот испит секој кандидат извлекува по едно ливче. Ако кандидатот најдоцна 5 минути по извлекувањето на ливчето изјави дека не може да одговори на поставената задача односно прашања, му се дозволува да извлече друго ливче. Овој факт се забележува во записникот за да се има предвид при оценувањето на кандидатот.

Член 24

На практичниот испит, при изработувањето на предметот, односно извршувањето на услугата или работната проба од задачите, кандидатот изработува писмено образложение со потребните нацрти и пресметки и заедно со изработениот предмет го предава на испитувачот по практичната работа, односно по извршувањето на услугата или работната проба.

Член 25

По обавениот практичен испит испитниот одбор ги цени и утврдува оценките по предлог на испитувачот.

Член 26

Кандидатот што ќе добие негативна оценка на практичниот испит не се допушта на полагање на устниот испит и се упатува на поправен испит во наредниот испитен рок.

Член 27

Ако за време на практичниот испит кандидатот го наруши редот или го спречи правилниот тек на испитот, испитниот одбор може да го отстрани од испитот. Отстранетиот кандидат се смета дека не го положил испитот и може да го повтори целиот испит во наредниот испитен рок.

Член 28

Устниот испит кандидатот го полага во присуство на целиот испитен одбор од следните стручно-теоретски предмети:

- технологија (од структурата и занимањето);
- хигиено-техничка заштита при работа;
- работно законодавство и
- економика и организација на претпријатието.

Програмата за предметите од претходниот став се составен дел на овој правилник.

Член 29

Поименичниот распоред на кандидатите за усниот испит го утврдува испитниот одбор пред почнувањето на испитот и го соопштува на кандидатите на првиот ден на усниот испит.

Член 30

Усниот испит кандидатите го полагаат по предмети. Распоредот на полагањето го утврдува испитниот одбор.

Член 31

На усниот испит кандидатот треба да покаже солидно теоретско знаење од предметите што се предвидени со програмата за соодветното занимање односно струка.

Член 32

По завршувањето на устното испитување, испитниот одбор се повлекува и го утврдува конечниот успех на секој кандидат посебно.

По утврдениот конечен испитен резултат, претседателот на испитниот одбор во присуство на сите кандидати им го соопштува покажаниот успех на испитот.

Член 33

Кандидатот кој со успех го положил стручниот испит се оценува со позитивна оценка (положил), а кандидатот кој на испитот покажал слаб успех, се оценува со негативна оценка (не положил).

Член 34

Кандидатот кој на усниот испит по одредени предмети покажал слаб успех се упатува на поправен испит по тие предмети во наредниот испитен рок.

Член 35

Најдоцна пет дена по завршетокот на полагањето на стручниот испит на кандидатите што го положиле испитот, испитниот одбор им издава свидетелство за положениот испит според образецот утврден со прописите за педагошката евиденција.

Свидетелството го потпишува претседателот на испитниот одбор и го заверува со училишниот печат.

Член 36

За завршниот испит на учениците во стопанството што се полага по одредбите на овој правилник, се води администрација на начин како што е тоа регулирано со прописите за полагање на завршниот испит во училиштата за квалификувани и висококвалификувани работници.

Член 37

Програмите пропишани со член 1 од овај правилник, се составен дел на Правилникот.

Член 38

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

Бр. 07-609/1
Мај 1969 година
Скопје

Републички секретар за труд,
Вите Исјановски, с.р.

Согласен:

Републички секретар за образование,
наука и култура,
Томислав Чокревски, с.р.

18.

ПРОГРАМА ЗА ПОЛАГАЊЕ СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА КВАЛИФИКУВАН РАБОТНИК ОД ОПШТООБРАЗОВНИТЕ ПРЕДМЕТИ

I

Според оваа испитна програма стручен испит за квалификуван работник ќе полагаат лица кои во својство на ученик во стопанството изучувале едно од занимањата — занаетите наведени во Наредбата за занимањата — занаетите за кои учениците во стопанство не се должни да посетуваат соодветно училиште („Службен весник на СРМ“ бр. 28/67).

II

Испитната програма ги опфаќа следниве општообразовни предмети: Работно законодавство и Економика и организација на претпријатието.

1. Работно законодавство

Заснесвање на работен однос:

— Услови за засновање работен однос (општи и посебни),

— Примање на работа со оглас и конкурс,

— Примање на работа на одредено и неодредено време,

— Органи надлежни да донесуваат одлука за прием на работа,

— Стапување на работа и распоредување на работно место,

— Распоредување на работникот од едно на друго работно место.

Работно време:

— Видови и траење на работно време (полно, неполно и продолжено работно време).

Права на работниците од работниот однос:

— Право на одмор (вс текот на работата, неделен, дневен и годишен одмор),

— Право на отсуство од работа (со право на надоместок и без надоместок на личен доход),

— Посебни права и посебна заштита на жените, младинците и инвалидите во работен однос,

— Право на личен доход (основи и мерила за распределба на средствата за личен доход, постапка за донесување и содржина на правилникот за распределба на средствата за личен доход),

— Право на хигиенска и техничка заштита при работата,

— Право на надоместок на личен доход за време на отсуство од работа (во случај на воена вежба, истражен затвор, вршење на јавни функции),

— Права кои им припаѓаат на работниците кога ќе останат привремено без работа (право на паричен надоместок, на здравна заштита, додаток на деца, карта за повластено патување),

— Право на додаток на деца (услови потребни за добивање детски додаток и висина на додатокот),

— Начин и постапка за остварување на правата од работен однос (право на приговор до органите на управување во работната организација, право на работен спор пред редовниот суд, барање до органот за труд на општинското собрание),

— Постапка за донесување и содржина на правилникот за работни односи,

— Права кои работниците ги имаат по основа на здравственото осигурување (здравна заштита, надоместок на личен доход во случај на привремена неспособност за работа и др.),

— Право на работниците од инвалидско осигурување (инвалидска пензија, професионална рехабилитација и запослување),

— Право на работниците од пензиско осигурување (услови за добивање на старосна пензија, кои членови и кои услови се бараат за добивање на фамилијарна пензија).

Должности на работникот од работен однос:

— Кси обврски ги има работникот кон работата (работен ред, однесување кон претпоставените).

Одговорност на работниците:

— Дисциплинска одговорност на работниците (видови на мерки, органите кои изрекуваат мерки, постапка на изрекување на мерката),

— Материјална одговорност (начин и постапка за надоместокот на направената материјална штета).

Престанок на работниот однос:

— Органи надлежни да донесуваат одлуки за престанок на работен однос;

— Престанок на работата на работникот:

- по негово барање,
- со согласност на работникот,
- без согласност на работникот,
- самоволно напуштање на работата,
- со истек на договореното време или извршената работа,
- независно од волјата на работникот и работната организација.

Работни книшки:

(Орган надлежен за нејзино издавање, впишување на стажот, чување на работната книшка за време на траење на работниот однос, издавање на нова и дупликаат).

2. Економика и организација на претпријатието**Основни поими за производство:**

Нужноста на производството за одржување на човечкото општество. Проста и проширена репродукција.

Елементи за производство:

Производните сили и производните односи,

Основни поими за стопанството и стопанските дејности.

Работна организација:

Видови работни организации: производни, трговски, услужни, банките, осигурителните заводи. Поим за претпријатие. Основање на претпријатие: начин и постапка. Средства на претпријатието: основни и обртни средства.

Управување со претпријатието, органи на управувањето и раководење со претпријатието и нивниот делокруг на работа.

Престанок на работењето на претпријатието.

Работење на претпријатието:

Принцип на работење на претпријатието: економичноста, продуктивноста и рентабилноста.

Организација на претпријатието: погон, одделение, работно место. Капацитет на претпријатието: максимален, работен и оптимален капацитет.

Планирање во претпријатието: видови и содржина на плановите.

Трошоци и калкулација: поим и видови.

Вкупен приход на претпријатието:

Елементи од кои се состои вкупниот приход на претпријатието: материјални трошоци, амортизација, интересот и фондот на основните и обртните средства, данок на промет и др.

Доход на претпријатието: утврдување и распределба.

Личен доход на работниците: начин на утврдување и неговата распределба.

Фондови на претпријатието: видови и нивната намена.

19.

ПРОГРАМА**ЗА ПОЛАГАЊЕ ИСПИТ ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ НА СТЕПЕН НА КВАЛИФИКУВАН РАБОТНИК**

I

Според оваа испитна програма, испит за стручно образование на степен на квалификуван работник ќе полагаат лица кои во својство на ученик во стопанството изучиле едно од занимањата — занаетите од хемиската, керамичката, стакларската, прехранбената струка и лични услуги, наведени во Наредбата за занимањата — занаетите за кои учениците во стопанството не се должни да посетуваат соодветно училиште („Службен весник на СРМ“ бр. 28/67) и тоа:

ниците во стопанството не се должни да посетуваат соодветно училиште („Службен весник на СРМ“ бр. 28/67) и тоа:

А. Занимања од хемиска струка

1. Изработувач на свеќи од восок и др. материјал,
2. Изработувач на чешли, шноли, укосници, игли и др.
3. Изработувач на вештачко цвеќе,
4. Изработувач на вештачки бисер,
5. Изработувач и поправка на пенкала,
6. Препарирање на птици и други животни,
7. Изработка на разни детски играчки од пластични и гумени материјали
8. Фотографска.

Б. Занимања од керамичката струка

1. Грнчар (лончар),
2. Изработувач на разни украсни керамички предмети,
3. Изработувач на разни предмети од глина, каолин и др.

В. Занимања — занаети од стакларската струка

1. Резач на стакло (занаетчија),
2. Изработувач на огледала,
3. Стаклосликар (сликар на стакло).

Г. Занимања од прехранбената струка

1. Производство на сода-вода и други безалкохолни пијалоци,
2. Изработка на обланди и кори за пити.

Д. Занимања — занаети од струката лични услуги

1. Бербери (фризери) за мажи и жени и
2. Масери.

Испитната програма ја опфаќа материјата од следниве предмети:

1. Практична работа (изведување практична испитна задача — работа),
2. Технологија (општа и посебна),
3. Хигиено-техничка заштита при работата,
4. Организација и економика на претпријатието и
5. Работно законодавство.

Забелешка: Материјата од предметите: практична работа, општа технологија, хигиено-техничка заштита при работата, организација и економика на претпријатието и работно законодавство е истоветна за сите занимања што се полагаат според оваа програма.

1. Практична работа

Практичната работа за сите наведени занимања и струки, се состои од изведување на една сложена или повеќе едноставни работи-задачи, преку кои ќе може да се утврдат и оценат стручните квалитети на ученикот, во која мера го совладал занимањето — занаетот за успешна и самостојна работа во својство на квалификуван работник.

Содржината — задачата на практичната работа се определува од делокругот на практичните работи што се вршат, изведуваат во занимањето-занаетот за кои ученикот полага стручен испит-предвидено со оваа програма.

Покрај изработката на одредена практична работа — задача, ученикот треба да знае да даде и кратко усно појаснение за подготовката и техниката на извршувањето на практичната работа — задача.

2. Технологија (општа и посебна)

— Поим за технологијата и нејзината поделба (механичка, хемиска, физичка и технолошка).

— Основен поим за водата, дрвото, железото, челикот, оловото, бакарот и другите метали, нив-

ното добивање, својствата и примената во струката и конкретно во занимањето-занајот.

— Основен поим за неметалите, нивното потекло, начинот на нивното добивање, својства, поделба и примена во струката и конкретно во занимањето-занајот.

— Поим за горивата, нивната поделба според потеклото и агрегатната состојба, нивните особини, квалитет и примена.

— Поим за мазивата, видови на мазива, потекло, особини, квалитет и употреба.

— Поим за кожи, текстил, гума, синтетика и други пластични материјали што се применуваат во занимањето-занајот, начинот на добивање, својства и употреба во струката и занимањето.

— Поим за боите, лаковите и другите хемиски материјали што се применуваат во струката и занимањето, начин на добивањето, поделба, својства и примена.

— Основни познавања од хемијата и физиката, што се неопходни за наведените струки и занимања.

— Општ поим за машините, алатот и приборот што се користат и употребуваат во струката при технолошкиот процес на производството, ракување и чување.

— Други познавања што треба да се совладаат, изучат од струката и занимањето ќе се прецизираат и обработат за време на теоретската настава за секоја година посебно.

Посебна технологија-технологија на занимањето

Посебна технологија — технологија на занимањето ја опфаќа материјалата што се однесува за секое занимање — занает посебно и тсa:

— Детално познавање на материјалите и суровините што се користат во занимањето — занаетот начинот на добивањето, својствата, примена, чување и други работи.

— Детално познавање на машините, алатот и другиот прибор што се користат во занимањето — занаетот, нивните техничко-производни податоци, начинот на ракувањето, чувањето и одржувањето.

— Детално познавање на техниката на работа — производството (обработката) на занаетчиските производи и услуги.

3. Хигиено-техничка заштита при работа

Во општо за хигиено-техничката заштита при работа, неопходноста за нејзиното организирање и дисциплинирано придржување кон утврдените норми, регулирани со прописите за хигиенско-техничката заштита, познавање за најчестите злополуки (недоволна стручност, непридржувањето кон прописите, презамореност и др.).

Во општо за личната хигиена: одржување на личната хигиена (миење на рацете и капење по завршената дневна работа), одржување на хигиената и техничката заштита во работилницата и работното место, хигиената во дворот, нужниците, водата и другите прописи. Во општо за хигиената: познавање на човечкиот организам, функциите и напегнувањето на поедини делови на организмот за време на работата и нивното физичко одржување (храна, одмор и друга неопходна нега).

Техничка заштита при работата: правилен распоред на машините и алатот во работилницата, лична претпазливост: при ракувањето со машините и алатот, при движењето и транспортот, заштитата од трансмисиите и покретите на машинските делови (зупчаници, ланци, ремници, валци, преси и други автоматски машински движења). Детално познавање на електричните уреди: електромотори, електроинсталации и други електрични апарати, ракување со истите и нивното уземјување и заштитата. Детално познавање опремата за заштита при работата: очила, ракавици, маски, специјални комбинезони и чевли, и нивната употреба.

Познавање на опремата за гаснење на пожар и начинот на ракувањето. Противпожарни мерки: користење и чување на лесно запаливи материјали,

отровни и загушливи материјали и експлозивни материјали.

Основни познавања за пружање на прва помош и правилно користење на лекаствата (материјалот од прирачната аптека).

A. ЗАНИМАЊА ОД ХЕМИСКА СТРУКА

1. Занает — изработувач на свеќи од восок и други материјали

— Детално познавање на сите материјали од кои се изработуваат свеќи: парафини, восок, лој, озокерит, памук (фитил), средства за сјај, белење и бои и други можни материјали, начинот на нивното добивање, својствата и начинот на нивното користење и чување.

— Детално познавање на алатот и приборот што се користат при производството на свеќи: начинот на ракувањето и подготвувањето за производство-употреба.

— Детално познавање на технолошкиот процес на производството на свеќи подготвување на материјалот и машините (алатот) и постапноста на работата (намотување фитил во калем и сместување во апарати за леење на свеќи, подготвување на масата по рецептурата и внесување на истата во топликаторот, топење масата на одредена температура, ливење, ладење, вадење, сечење и пакување по големина, квалитет и боја).

Други неопходни знаења од учениците ќе се бараат при полагањето на завршниот стручен испит зависно од работите за кои непосредно се оспособувале во занимањето.

2. Занает — изработувач на чешли, шноли, укосници, игли и друго

— Детално познавање на материјалите што се користат за производство на чешли, шноли, укосници, игли, начинот и нивното добивање, нивните својства и начинот на употребата во занаетот (коска од разни домашни и диви животни од кои се изработуваат чешли шноли, од пластични материјали во употреба — производството на наведените производи).

— Детално познавање на машините, алатот и приборот што се користат во занаетот, начинот на ракување и одржување на истите.

— Детално познавање на техниката и постапноста во производството на занаетчиските производи што се произведуваат.

— Основни знаења од физика и хемија што се непосредно врзани со занаетот.

3. Занает — изработувач на вештачко цвеќе

— Детално познавање на материјалите што се користат за изработка на вештачко цвеќе, начинот на добивањето, својствата и употребата во занимањето. Детално познавање на боите и нивната употреба при изработката на цвеќе.

— Детално познавање на алатот и приборот што се користат за производството на вештачко цвеќе, употреба, ракување и чување.

— Основни познавања од хемија и физика.

Познавање на технолошкиот процес на производството на вештачко цвеќе и други украсни предмети.

Други знаења од ученикот на испитот ќе се бараат што се непосредно врзани за занимањето.

4. Занает — изработка на вештачки бисери

— Детално познавање на материјалот од кој се изработуваат вештачки бисери, начинот на добивањето на материјалот, неговите својства и начинот на употребата.

— Детално познавање на машините, алатот и приборот што се користат при производството на вештачки бисери, ракување и начинот на употребата.

Познавање основни поими од хемија и физика, што се врзани со технолошкиот процес во производството на вештачки бисери.

Техниката и постапноста во производството, одредување на квалитет, сортирање и чување.

Други знаења ќе се бараат од ученикот при полагањето на испит зависно од работите за кои непосредно се оспособувал.

5. Занает — изработувач и поправка на пенкала

— Детално познавање на материјалот од кој се изработуваат пенкала и специјални видови на словки, начинот на добивањето на материјалот, неговите својства и употреба.

— Детално познавање на машините, алатот и другиот прибор што се користи при изработка и поправка на пенкала.

— Познавање на техниката на технолошкиот процес на производството на нови пенкала и поправка на расипани.

— Основни познавања од хемија и физика, врзани со занимањето.

Други знаења од ученикот ќе се бараат зависно од работите за кои тој непосредно се оспособувал.

6. Занимање — препарирање на птици и други животни

— Детално познавање на начинот и постапката за препарирање на разни видови птици и други животни: услови за препарирање, начин на препарирање и други претходни работи што претходат за препарирање.

— Основни познавања од хемија и физика, неопходни за квалитетно препарирање (употреба на разни хемиски средства што се користат и начинот на нивната употреба, чување и заштита).

Други непосредни знаења ќе се бараат од ученикот при полагањето на испит, зависно од работите за кои тој се оспособувал.

7. Занимање — изработувач на разни детски играчки од пластични, гумени и други материјали

— Детално познавање на сите материјали: пластика, гума и други материјали што се користат за изработка на детски играчки, начинот на кој се добива материјалот, неговите својства и начинот на употребата во занајтот.

— Детално познавање на машините, алатот и приборот што се употребува при изработката на играчки, начинот на ракувањето и употребата.

— Познавање на постапноста при изработката: подготовка на материјалот, машините и алатот, и самата техника на изработката.

— Основни познавања од хемија и физика, врзани со изработката на играчки (употреба на разни хемикалии) и нивното физичко однесување при употребата.

8. Занает — фотограф

— Детално познавање на сите материјали што се користат во фотографскиот занајт, начинот на нивното добивање, својствата, квалитетот и употребата.

— Детално познавање на сите видови фотоапарати, нивната конструкција, својства, опис, начини на ракување и употреба под разни временски околности.

— Познавање на техниката и постапноста при изработката на разни видови фотографии: изработка на дијапозитиви, на фоторепродукции и графичка обработка на фотографии; изработка и репродукција на слика и фотографии на стакло, порцелан, керамика и на други предмети; копирање и увлечување на друга техничка обработка.

Основни познавања од хемија и физика во примена на фотографскиот занајт — својствата на хемикалиите што се користат во фотографскиот занајт и нивните промени при употребата.

Б. Занимања од керамичка струка

1. Занајт: грнчар — лончар

— Детално познавање на материјалите од кои се изработуваат разни грнчаро-лончарски производи, како и другите материјали во употреба на овој занајт, својствата квалитетот и начинот на употребата.

— Детално познавање на машините, алатот и другиот прибор што се користи при производството на разни грнчарски производи, нивните својства, ракување при употребата и чување.

— Детално познавање на техниката на производството на разни грнчарски производи: избор на глината, и другиот материјал, нејзината обработка во маса, изработка на разни видови купови, грнчања, чинии, вагани, чаши, саксии, филцани, пепеларници, вазни и други разни земјени предмети. Начинот и условите за нивното печење во посебни печки и друга дообработка (гледосање и шарање).

Други неопходни знаења од ученикот ќе се бараат, зависно од работите за кои непосредно се оспособувал.

2. Занајт — изработка на разни украсни керамички предмети

— Познавање на сите видови глина, коалини и други материјали од кои се изработуваат разни украсни керамички предмети.

— Познавање на алатот и другиот материјал што се користи за изработка на разни украсни предмети.

— Познавање на техниката, подготовката и обработката на материјалот (глината) за производство на одредени украсни керамички производи. Подготовка на алатот (машините) и другиот прибор.

Познавање на начинот на сушење и печење на керамичките производи и друга доработка: сушење под одредена температура, печење во печки, ладење и конечна обработка.

Други непосредни знаења од ученикот ќе се бараат зависно од работите за кои се оспособувал.

3. Занајт — изработка разни предмети од глина, коблин и друго

Се како и за занимањата под еден и два

В. Занимања од стакларската струка

1. Занајт — резач на стакло (стаклорезач)

— Детално познавање на суровините од кои се произведува стакло посебно рамно стакло, начинот на добивањето на рамно стакло, — својствата и употребата. Видови на рамно стакло по дебелина и по прозирноста, боја, армирано стакло и разни други видови рамно стакло.

— Детално познавање на алатот за сечење на рамно стакло: елмаз (резач на стакло), ленир, метар и друг прибор. Познавање на техника на сечењето на стакло: измерување, сечење, и наместување во разни прозорски рамки, врати, излези и покриви, прицврстување со клинци и китирање.

Други работи — знаења од ученикот ќе се бараат зависно од работите за кои тој непосредно се оспособувал.

2. Занајт — изработувач на огледала

— Детално познавање на рамно стакло од кое се изработуваат разни видови огледала: мали — цепни, средни и салонски. Познавање на хемикалиите од кои се изработуваат т.е. премачкуваат огледалата, резање и поставување во одредени рамки.

Други работи, како и за занимањето — занајтот стаклорезач.

3. Занает — стаклосликар

— Детално познавање на техниката за сликање на стакло: изработка и репродукција на слики фотографии и цртежи на стакло, изработка на предмети од фајанс и изработка и репродукција на слики, фотографии и цртежи на предмети од фајанс, изработка на ликови, цртежи и мотиви од фолклор флората и фауната во мозаик.

Другите знаења се истоветни како и занимањата што се предвидени за занаеот — фотограф.

Г. ЗАНИМАЊА ОД ПРЕХРАНБЕНАТА СТРУКА

1. Занает — производство на сода — вода и други безалкохолни пијалоци

— Детално познавање на материјалите и супстанциите од кои се произведуваат разни безалкохолни пијалоци (водата како основен материјал за производство, на безалкохолни пијалоци, шеќер и разни други материјали).

— Детално познавање на машините и другиот неопходен прибор за производство на безалкохолни пијалоци, нивниот опис, подготовка за работа, начин на ракување за време на работата и нивното одржување.

— Основни познавања од физика и хемија: физички и хемиски појави, механика и механички појави, специфична тежина, поим за притисок и вакуум, односот на притисокот и температурата и пареата. Основни поими за неорганиска хемија — киселини, бази и неутрализација, основни поими за органиска хемија.

Други неопходни знаења од ученикот ќе се бараат, зависно од работите за кои непосредно се оспособувал.

2. Занает — изработка на обланди и кори за пати

— Детално познавање на сите видови брашно од кои се произведуваат обланди и кори за пати, начинот на нивното добивање и употреба (видови на пченица, начин на мелење и добивање на брашно, чување и употреба, вода и видови на вода сол и температура).

— Детално познавање на приборот за изработка на обланди и кори за пати.

— Техника на производство на обланди и кори: мешање, гмечење и влечење на тестото, сукање, сечење и сушење на корите.

Основни познавања од хемија и физика.

Други неопходни знаења од ученикот ќе се бараат зависно од работите за кои се оспособувал како ученик.

Д. ЗАНАЕТИ ОД СТРУКАТА — ЛИЧНИ УСЛУГИ

1. Занает — бербери (фризери) за мажи и жени

— Детално познавање на техниката на работата: бречење, стрижење подстрижување, миење на коса, сушење, бојадисување во разни нијанси по барање, андулирање (со вода и трајна), масажа на лицето, дотерување на мустаки, веѓи и трепките.

— Детално познавање на алатот и апаратите за бречење, андулирање, шишање и подшишување: разни видови на бријачи, ножици, ножеви за шишање (обични и електрични), апарати за андулирање, чешлеви, вилтери и различен друг прибор.

— Детално познавање видови на помади пудер, колонска вода, бои за белење на коса и разни други хемикалии што се користат во бербери фризерскиот занает.

Основни познавања од хемија и физика. Посебно познавање на одржување на хигиената во работната просторија за време на работата на работното место.

Други знаења од ученикот ќе се бараат зависно од работите за кои се оспособувал за време на учењето на занаеот.

2. Занает — масер

— Познавање на сета козметичко-масерска работа за одржување и нега на лицето и телото по пат на одржување на хигиената на телото и кожата, како и операција на разни израслици на кожата.

Детално познавање на алатот и апаратите со кои се врши масажата и негата на телото и лицето како и препаратите со кои се одржува ова.

Непосредни знаења од ученикот ќе се бараат зависно од работите за кои се оспособувал.

20.

ПРОГРАМА

ЗА ПОЛАГАЊЕ ИСПИТ ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ НА СТЕПЕН НА КВАЛИФИКУВАН РАБОТНИК ОД ТЕКСТИЛНАТА СТРУКА

I.

Според оваа испитна програма, испит за стручно образование на степен на квалификуван работник ќе полагаат лица кои со својство на ученик во стопанството изучиле едно од занимањата — занаеите од текстилната струка, наведени во Наредбата за занимањата — занаеите за кои учениците во стопанството не се должни да посетуваат соодветно училиште („Службен весник на СРМ“ бр. 28/67) и тоа:

1. Шивач (занаетчија),
2. Ткаач (занаетчија),
3. Плетач (занаетчија),
4. Јорганчија (занаетчија),
5. Јажар (занаетчија),
6. Килимар (занаетчија),
7. Волновлачар (занаетчија),
8. Изработувач на машки и женски капи,
9. Изработувач на појасеви и подвезници,
10. Штоповање на ткаенини и чорапи.

II.

Испитната програма ја опфаќа материјата од следниве предмети:

1. Практична работа,
2. Технологија (општа и посебна),
3. Хигиено-техничка заштита при работата,
4. Организација и економика на претпријатието и
5. Работно законодавство.

Забелешка: Материјата од предметите: практична работа, општа технологија, хигиено-техничка заштита при работата, организација и економика на претпријатието и работно законодавство, е истоветна за сите занимања — занаети опфатени со оваа програма.

1. Практична работа

Практичната работа се состои од изведување на една сложена или повеќе едноставни работи — задачи преку кои ќе може да се утврдат и оценат стручните квалитети на ученикот за успешна и самостојна работа, во занимањето — занаеот во својство на квалификуван работник — самостоен занаетчија.

Содржината — задачата за практичниот дел на испитот се одредува од делокругот на практичните работи што се вршат — изведуваат во занимањето — занаеот за кое ученикот полага стручен испит предвиден со оваа програма.

Изработка на одредена практична работа — задача на кандидатот што полага испит за занимањата — занаеите: шивач за машка и женска облека и килимар, може да им се бара добиената испитна задача да ја претстават во технички цртеж (терк-шаблон).

2. Технологија (општа и посебна)

Поим за технологијата во општо, нејзината поделба (механичка, техничка, хемиска и електро-техника).

Материја, елементи, соединенија и смеси, нејзините својства (физички, механички, хемиски и технолошки).

Основно познавање на текстилни суровини, нивната поделба според потеклото (животинско, растително, семенско и стеблени влакна), минерално, вештачко и синтетичко, нивните својства и практичната примена.

Суровини од животинско потекло: структура на животинските влакна, волна, добивање на волната;

— Раси и чување на овци во светот и во земјата,

— Руно и сортирање на волната, волнени префи, нивното предење и намотување, волнени отпадци,

— Табачка волна — начин на добивање, нејзините својства и употреба,

— Козина — добивање и нејзината употреба,

— Волнени влакна од разни животни: камили, говеда и други диви животни,

— Природна свила, одгледување на бубите, умртување на кожуреџот, сортирање и точење на греџот, својства на природната свила и нејзината употреба.

Растително потекло — семенски влакна:

Памук — одгледување, сеидба и берба на памукот, егренирање — магањење на памукот, класификација на памукот, должина на памучното влакно, својства, чување, пакување и употреба на памучните отпадци.

Растително потекло — стаблени влакна:

Лен — одгледување, берење, топење на стаблото, кршење, чување на лено, неговите својства и примена,

Коноп — сеесење, одгледување, берење, топење, кршење и чување, неговите својства и употреба, Јута — добивање, својства, употреба на јутеното влакно,

Слама — дрво, гума, рогоз, рафија, рами, начин на добивање, својствата и употребата.

Минерални суровини материји:

Азбест — начин на добивање, својства и употреба.

Стаклена волна — начин на добивање, својства и употреба,

Вештачки текстилни суровини:

Вештачки свили — видови, начин на добивање, својства и употреба,

Вискозна и ацететна свила — начин на добивање својства и употреба. Начини на добивање на свилена префа и нивното нумерирање.

Целулозна волна — добивање, својства и употреба.

Ланител и ардил — начин на добивање, својства и употреба.

Синтетични суровини:

Најлон перлон и терилен — начин на добивање, својства и употреба во памучната и волнената индустрија.

Основни знаења за машините

Видови на машини што се применуваат во текстилната струка:

Машини за преработка на текстилните суровини, волна, памук, свила, коноп, лен и други (машини за чешлање, влачење, предење, ткаење, плетење и шиене и други).

Посебно познавање на машините што се употребуваат за шиене, плетење, штопање, ткаење на килими, нивното одржување и подготвување за работа.

Посебна технологија — технологија за занимањето — занаетот

Посебна технологија, ја опфаќа материјата што се однесува на секое занимање — занает посебно и тоа:

Детално познавање на суровините и на материјалите што се користат во занимањето — занаетот.

Детално познавање на машините, алатот и приборот што се применува во занимањето, опис, ракување и одржување.

Техника на работата при изведувањето на предметот — производот што се произведува.

3 Хигиено-техничка заштита при работа

Поим за хигиената и нејзините основни правила, организација на хигиено-техничката заштита и дисциплината во нејзиното спроведување. Уредување на работното место во смисла на хигиено-техничката заштита.

Хигиена во работата во општо, а посебно за заштитата на телото при работата. Заштитни средства за очи, уши, органи за дишење, рацете, носете, главата итн.

Прва помош во случај на злополука и користење на лекарствата предвидени за давање на прва помош во случај на: крварење, кршење на коска, тровање, електричен удар и разни други озледи на телото.

Основни познавања за професионални болести и за заштита од нивното заболување.

Техничка заштита, основни мерила за заштита на работно место, сигурност при движењето на работа. Мерка за заштита од електрични удари, заштита од пожар, посебно од лесно запаливи и експлозивни материјали. Заштита кај погонските машини и други електрични уреди.

Познавање на прописите (интерни и општи) за регулирање на хигиено-техничката заштита на работниците на работното место и во погонот.

Занимање — занает шивач

Детално познавање на суровините од кои се изработуваат разни штофови, тканини и други материјали од кои се изработуваат детска, женска и машка облека.

Детално познавање на штофовите и на другиот материјал во употреба на изработка на облека, нивните квалитети и квалитетните промени при пеглањето, квасењето во вода и употреба.

Детално познавање на сите шивачки машини (машини со рачен, ножен и електричен погон). Познавање на шивачкиот алат и прибор (пегла за пеглање, ножици, сантиметар за земање мера и др.). Познавање разни шивачки модели-теркови и нивното користење при земањето на мерка и шиенењето. Самостојно цртање на разни модели за шиене, разни конфекциски облеку и облека по мера.

Самостојно шиене по мерка на детски, женски и машки алишта — облека: машки алишта, зимски палта, панталони, мантили и други горни машки алишта (земање мерка, цртање на материјалот и кроење. Кроење на поставата и останатиот прибор. Шиене и подготвување за прва и втора проба, шиене и поставување на поставата, конечна обработка и пеглање).

Шиене на женски алишта (женски фустани, костими, зимски палта, сукњи и други горни алишта), земање мерка, кроење на мустри, кроење на материјалот по мустра, шиене, подготвување за проба, вршење на проба, дотерување, кроење на поставата, шиене и составување на поставата, конечна обработка и пеглање.

Занимање — ткаач (занаетчија)

Детално познавање на материјалот што се користи за ткаење, неговите својства, начинот на добивањето и познавање на квалитетот.

Детално познавање на сите видови на машините за ткаење (обични и современи машини — разбои) и приборот што се користи при ткаењето.

Самостојно ракување со разбојот (ткаечки машини) познавање на функционирањето и капацитетите, подготвување на разбојот за ткаење, ткаење, отклонување на евентуални кварови, чистење подмачкување и одржување на разоојот. Просто и сложено воведување во нитите и ордото. Регулрање на густината според потката (јатагот). Наврзување на дезенирање и глат основи. Спремање на нитите спрема ткаечки цртеж. Брзо согледување на настанатите грешки кај ткаењето и нивното отклонување. Брзо врзување на ткаечки јазел. Правилно водење на жиците од цевките. Правилно намотување на цевките. Правилно наместување на цевките во чулот и чулот во кутијата.

Занимање — плетач (занаетчија)

Познавање на материјалот што се користи за плетење, начинот на добивањето, својствата и неговите промени при бојадисувањето, перењето — плетењето и употребата.

Познавање на машините за плетење на материјали од волна, памук, свила и разни други синтетични материјали (машини за плетење на чорапи, ракавици).

Самостојно плетење на разни плетива од волнени, памучни, синтетски и други видови на преџа за разни занаетчиски по мера производи и конфекциско-трикотажни производи наменети за пазарот.

— Поставување и изменување на навитка (калемови) на плетачката машина со претходно доведување на предметите преку разни уреди до иглата.

— Подготвување и пуштање на машината во работа, односно почнување со плетењето, отклонување на застои на машината и други грешки на самото плетиво.

— Познавање на сите видови плетење, нивните квалитети според убавината на плетењето, односно материјалот од кој се врши плетењето.

— Познавање на техниката при подготвувањето на материјалот за плетење, машината за пуштање во работа, техниката на плетењето, кроење на плетивото составување (рачно и машинско), рачна и конечна обработка на производот.

Занает — јорганџија

Детално познавање на суровините од кои се изработуваат јоргани и душеци за употреба во домаќинството и другите материјали, платно за постава и лице (волна, памук), начинот на нивното добивање, нивните својства, начинот на нивната обработка за користење при изработка на јоргани. Познавање на квалитетот на волната и памукот, нивниот избор за изработка на јоргани и душеци.

— Подготвување на волната, односно памукот за изработка на јорган по порачка, чистење, расчешлување, мерење, распоредување на платнена подлога (постав), опшивање и изработка на самиот јорган односно душек по мера (порачка) и за пазарот.

— Познавање на материјалот и приборот што се користи при изработката на јоргани и душеци, прибор за расчешлување и разбивање на памукот, прибор за кроење на платното за поставата и лицето, прибор за шиене (игла и конец).

Занает — јажар

Детално познавање на суровината од која се изработуваат јажиња квалитетот и начинот на добивањето (обработка): одгледување на конопот, берење, топење, одвојување на влакното од дрвесината, чешлање на конопното влакно и неговото средување по квалитет за предење.

Познавање на алатот што се користи за предење на конечното влакно и изработката на видови на јажиња во разни димензии, поделба и должина.

Подготвување на суровината, каделната, влакната, алатот и другиот прибор за изработка на разни видови канти, јажиња и друг сточен прибор.

Техника во изработката на разни видови на јажиња, оглави, поводници и друг сличен сточен прибор.

Занает — килимар

Детално познавање на сите суровини од кои се произведуваат килими, начинот на нивното добивање, обработување, квалитет, својства и примена во килимарството.

Детално познавање на сите машини (разбои) и другиот алат и прибор, што се користи за изработка на разни видови килими.

Познавање на техниката и редоследот при подготвувањето на суровината, машината (разбојот) мустрата и друг прибор и алат што ќе се користи за изработка на килими по порачка и за пазарот.

Техника при ткаењето на килими по утврдена мустра и порачка, отклонување на грешките при евентуален квар на машината, разбојот, ткаењето (кинење на конците, нивното врзување, и другите грешки што можат да се случат при работата). Техниката при конечната обработка на килимот (стригање, шишање и равнење на произведените килими, чистење од разни конци, рачно подшивување на рабовите и врзување на рабните рески).

Занает — волновлачар

Детално познавање на волната и памукот, нивниот квалитет и својства пред неговото влечење и по тоа:

Детално познавање на гребените за влечење на волна и памук, неговата функција во општо и неговите поедини делови при (влечењето) работата.

Познавање на техниката за припремање на гребенот за работа со логон на вода, мотор и електрична струја, начинот на пуштање во работа, ракување со гребенот за време на работа, распоредување на волната и памукот на почетниот-влезни гребен, собирање на извалканата волна — памук и нејзиното пакување.

Познавање на техниката при отклонувањето на извесни застои и кварови на гребенот.

Занает — изработувач на машки и женски капи

Детално познавање на суровините од кои се изработуваат разни машки и женски капи, начинот на нивното добивање, нивниот квалитет и својства.

Детално познавање на машините и приборот што се употребува при изработката на разни видови на капи по порачка и за пазарот.

Земање мерка за изработка на капа по порачка, кроење, техника на обработката и техника на завршената рачна обработка на капата.

Други знаења, за кои ученикот се оспособувал во непосредната практична работа, ќе му се бара при полагањето на испит од страна на испитната комисија.

Занает — изработувач на појасеви и подвезници

Познавање на материјалот од кој се изработуваат разни видови на појасеви и подвезници и приборот и алатот што се користи — применува при изработката.

Земање мерка за изработка на појасеви и подвезници, кроење на материјалот и машинска и рачна обработка. Изработка на појасеви и подвезници за пазарот на основа на разни мустри и модели.

Други знаења, ќе се бараат од ученикот што тој треба да ги поседува за успешна и самостојна работа во занаеот.

Занает (занимање) штопање на ткаенини и чорапи

Детално познавање на материјалите што се штопуваат т.е. на кои се врши уметничко крпење. Познавање на машините, алатот и приборот што се применува за уметничко крпење на волнени, памучни ткаенини, свилени чорапи и други материјали.

Техника во припремата на материјалот и приборот за уметничко штопање — крпење.

Уметничко штопање на разни ткаенини со фабрички дефекти грешки или на исхобани при употребата. Уметничкото штопање на разни женски чорапи и други материјали.

Подетални знаења на испитот од ученикот, ко се бараат непосредно од онаа материја што е тесно сврзана со неговото занимање.

21.**ПРОГРАМА****ЗА ПОЛАГАЊЕ ИСПИТ ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ НА СТЕПЕН НА КВАЛИФИКУВАН РАБОТНИК ОД КОЖАРСКАТА СТРУКА****I.**

Според оваа испитна програма, испит за стручно образование на степен на квалификуван работник ќе полагаат лица кои во својство на ученик во стопанството изучиле едно од занимањата — занаетите од кожарската струка наведени во Наредбата за занимањата — занаетите за кои учениците во стопанството не се должни да посетуваат соодветно училиште („Службен весник на СРМ“ бр. 28/67) и тоа:

Занимања — занаети

1. Чевлар (занаетчија),
2. Опичар (занаетчија),
3. Пагуџија (занаетчија),
4. Ракавичар (занаетчија),
5. Кожувар (занаетчија),
6. Сарач (занаетчија),
7. Крзнар (занаетчија),
8. Изработувач на кожна галантерија,
9. Ортопедски бандажер
10. Преработувач на пердуви
11. Војација на крзно и пердуви

Испитната програма ја опфаќа материјата од следниве предмети:

1. Практична работа,
2. Технологија (општа и посебна),
3. Хигиено-техничка заштита при работата,
4. Организација и економика на претпријатието и
5. Работно законодавство.

Забелешка: Материјата за предметите: практична работа, општа технологија, хигиено-техничка заштита, организација и економика на претпријатието и работното законодавство е истоветна за сите занимања — занаети што се полагаат според оваа програма.

1. Практична работа

Практичната работа се состои од изведување на една сложена или повеќе едноставни работни задачи преку која ќе може да се утврдат и оценат стручните квалитети на ученикот за успешна и самостојна работа во занимањето — занаетот во својство на квалификуван работник.

Содржината — задачата на практичниот дел на испитот се одредува од делокругот на практичните работи што се вршат — изведуваат во занимањето — занаетот за кој ученикот полага стручен испит предвиден со оваа програма.

Покрај изработката на одредената практична работа — задача, ученикот е должен да даде и усно образложение за извршената практична задача: за подготовката и за техниката на извршувањето на практичната работа.

2. Технологија (општа и посебна)

Општа технологија:

— Поим за технологијата и нејзината поделба (механичка и хемиска);

— Поим за кожарската индустрија во СФРЈ и посебно во СРМ (индустрија за сурова кожа — сдра и ситна кожа преработувачка индустрија за разни кожни производи. Местото и улогата на кожарско-занаетска дејност во склопот на кожарската струка;

— Поим за машините и алатите што се користат во кожарската струка, во општи црти;

— Видови на кожи (природни и вештачки) нивните својства и примена;

— Животинска кожа (голема и мала од домашни животни и дивеч: коњски, магарешки, кравски, воловски, телешки, јагнешки, овчи, козји, биволски и од диви животни. Нивните својства, примена и распознавање;

— Состав на кожата: поткожница, кожно ткиво, докожно ткиво, влакно, хемиски и физички својства на кожата, конзервирање на сурова кожа, солење, сушење, комбинирање, примена на хемикалии, сортирање на кожите по големина и квалитет;

— Водата во кожарството — општо и поим за водата, физички и хемиски својства на водата, тврдина на водата, омекнување на водата;

— средства што се применуваат во кожарската струка (разни хемикалии, бои, лакови и други разни хемиски средства);

— обработка на сурова кожа, подготвување на кожа, разврстување по големина, квалитет и редослед за обработка, мокрење, механичко и хемиско убрзување на мокрењето, чистење на влакна, чистење на лице, перење и симнување на тласла, штавене, природни штави и нивната употреба, јелова кора, кора од смрека, шишарка-руј, хростова кора особини на овие штави. Фабрички штави: белење на кожи, апаратура на кожа довршување на кожа, цедење, сушење, стругање, глачање и цепање, бланширање, вадење на лице, утискување на лице и мерење;

— готова кожа, обработена кожа видови на готова обработена кожа за лице, долна кожа, кожа за седлари, ременари, кожна галантерија, ракавичари, чевлари, крзнари, курчии. Својствата на готова обработена кожа, грешки и мани;

— вештачка уметна кожа, начинот на нејзиното добивање својства и нејзината употреба во индустријата и занаетството;

— крзна од домашни животни и дивеч, својства, квалитет и употреба.

3. Хигиено-техничка заштита при работата

Поим за хигиената и нејзините основни правила. Хигиена и заштита на телото при работата, заштита на машините, давање на прва помош во случај на злополука. Познавање на правилно користење на лекарствата предвидени за давање на прва помош.

Техничка заштита: сигурно и безбедно движење при работата, обезбедување од пожар и експлозија. Правилно одржување на машините и алатите и внимателно ракување со истите. Постапка во случај на пожар и други елементарни незгоди. Правилно користење на средствата наменети за заштита на телото при работата.

Познавање на содржината на интерниот акт за хигиено-техничката заштита на работната организација, односно погонот.

Посебна технологија — технологија на занимањето — занаетот**Занает — чевлар**

— Детално познавање на својствата на кожата, машините и алатот што се користат во чевларскиот занает: готова кожа: телешка, јунешка и говедска, бокс, разни пресувани кожи, набук, велер (антилоп), лак, техничка кравја, јута, дудбокс,

шпалт, кожа за постава, кожи од разни други домашни и диви животни, нивните својства и примена, кожи од разни гмизавци: змии, гуштери, крокодили и жаби.

— Гонска кожа, видови, својства и употреба во чевларскиот занает;

— Познавање на вештачка кожа, својства, примена во чевларскиот занает;

— Текстилни материјали во примена на чевларскиот занает. Видови на ткаенини, памучни ткаенини за постава, кепер-платно, платно за меѓу-постава, конец за рачно и машинско шиене и друго.

— Познавање на други материјали во употреба на чевларскиот занает, клинци, блокоеи, ринглици, гумени и вештачки гон, дрвени клинци, разни видови на лепило, плута и друго.

— Познавање на техниката при работата: земање на мерка, избор на материјалот кроење на подготвен материјал, непосредна изработка на чевли, шиене на горниот дел на чевли, составување на долниот дел и конечна обработка на чевли по порачка. Познавање на техниката на изработка на разни видови чевли: детски, машки, женски чевли, плитки, длабоки и чизми.

Занает — опинчар

— Детално познавање на својствата на сите видови на кожи и гуми од кои се изработуваат опинци, начинот на добивањето, обработувањето, чувањето и употребата,

— Детално познавање на машините, алатите и другите прибори што се користат при производството на разни видови кожних и гумени опинци.

— Познавање на техниката на производството на опинци: примена на материјалот и алатот размерување, кроење и обработка.

Други познавања — знаења ќе се бараат од ученикот зависно од работите за кои се оспособувал во својство на опинчар, врз основа на кои испитната комисија ќе може да ја оцени неговата стручна оспособеност за самостојна работа.

Занает — папуџија

— Детално познавање на сите видови кожи, пластика, гуми, платна и други материјали од кои се изработуваат разни видови папучи.

— Детално познавање на машините, алатот и другиот прибор што се користат при изработката на папучи, односно што се применуваат во папуџискиот занает.

Други познавања — знаења ќе се бараат од ученикот зависно од работите за кои се оспособувал во својство на папуџија, врз основа на кои испитната комисија ќе може да ја оцени неговата стручна оспособеност за самостојна папуџиска работа.

Занает — ракавичар

— детално познавање на сите видови кожи и други материјали од кои се изработуваат разни видови ракавици (женски, машки и детски, со постава и без постава, шоферски, спортски ловечки и ракавици за воена употреба),

— детално познавање на машини за шиене на ракавици штеп, лац, штафир, нуфиат. Преса за штанцување, калибри, штангле за шлиц и шпангл, машини на гланцање, машина за удирање дривери, апарати за мерење. Детално познавање и употреба на алатот и приборот што се употребува во ракавичарскиот занает (нож, розета, пикет, макази, цолштангли, консна плоча, пегла, роло, бот машина за развлечување, зумба и други алати и прибори).

— Детално познавање на постапноста и техниката во изработка на ракавици по мера и конфекциска изработка.

Други познавања — знаења од ученикот ќе се бараат зависно од конкретните работи за кои се оспособува како ракавичар во својство на ученик во стопанството.

Занает — кожувар

— детално познавање на сите видови кожи и други материјали од кои се изработуваат разни видови кожуви: машки, женски и детски со и без ракави, изработка на разни стражарски и чуварски бунди, начинот на добивањето на кожи, нивната обработка и употреба во кожуварскиот занает,

— детално познавање на машините, алатот и приборот што се користат при обработка на сурова кожа, кроење и шиене на кожуви, начинот на употребата, чувањето и одржувањето,

— детално познавање на техниката во изработката на сите видови кожуви по мерка и конфекциско производство: земање мера, кроење, грубо составување, шиене, проба и конечна обработка.

— други неопходни познавања од ученикот ќе се бараат зависно од работите за кои се оспособувал во својство на кожувар.

Занает — сарач

— детално познавање на сите видови кожи и други материјали од кои се изработуваат сарачки предмети: седла, амови, узди, оглави, колани, дизгини, футроли, кожних торби, ременци, зобници и други јавачки и запрежен сточен прибор. Познавање на начинот на кој се добива материјалот за изработка на јавачкиот и запрежниот прибор и другите предмети што спаѓаат во делокруг на работата на сарачкиот занает. Детално познавање на другите материјали, платна (ленено, импрегнирано, американ филц, цанале, жвале, зенгии, дривери, бравице и други),

— детално познавање на машините, алатот и приборот што се користат во сарачкиот занает: машини за танење на кожи, машини за штавење, машини за пишње, ножеви за кроење, чекани, шила, клешти, игли и други алати и прибори),

— познавање на техниката во изработката на: седла, спортски и обични амови — теретни и луксузни, узди, оглави, колани, зенгии, бисаги, ременици и различен друг јавачки и запрежен сточен прибор.

Други познавања од ученикот ќе се бараат зависно од работите за кои конкретно се оспособувал во својство на сарач.

Занает — крзнар

— детално познавање на сите материјали од кои се изработуваат разни видови бунди: женски, машки, детски, стражарски и други од разни животински и вештачки кожи. Изработка на разни женски и машки капи, јаки и други крзнарски предмети. Познавање на сите видови крзна, нивното добивање, обработка, употреба во крзнарството. Познавање на другите материјали: платна, конци,

— детално познавање на машините, алатот и приборот што се применува во крзнарскиот занает: машина за шиене, машина за кроење, клешти, табла за кроење, нож, чешел, ножици, игли и други алати и прибор во примена на крзнарскиот занает,

— детално познавање на техниката во изработката на разни видови бунди: земање мерка, кроење, шиене, обработка и предавање на употреба.

Други неопходни знаења од ученикот ќе се бараат зависно од работите за кои се оспособувал во својство на ученик во стопанството.

Занимање — галантерист (од кожних материјали)

— детално познавање на сите материјали од кои се изработени разни галантериски предмети од кожа, гума и комбинација, кожа, гума и платно.

— детално познавање на материјалите од кои се изработуваат разни галантериски производи (предмети), начинот на нивното добивање, чување и употреба; познавање на техниката на изработ-

ката на разни галантериски производи: женски ташни (дневни, вечерни и спортски); женски торби градски патни и спортски; акт-ташни (канцелариски, школски и машки торби), изработка на разни видови новчаници, табакера, футрола, блокови, машки и женски опасачи; изработка на разни видови куфери и други галантериски предмети;

— детално познавање на машините, алатот и приборот што се употребува во галантерискиот занает: машина за тоњење на кожа, машина за шиене и штавење, специјални машини за шиене, машина за сечење, за заковување на разни видови нитни; познавање на алати и прибор, ножеви за кроење за тоње на кожата за обликување — клешти, шила, пробојци, чешли, ленири и други алати и прибори; познавање на другите материјали што се употребуваат во занаети: разни видови на платно, гума, вештачка кожа, клинци и други работи.

Други неопходни знаења комисијата од ученикот ќе бара зависно од работите за кои се оспособувал во својство на ученик.

Занает — Ортопедски бандажер

Детално познавање на кожата, текстилот и гумените материјали од кои се изработуваат разни ортопедски помагала — производи.

Детално познавање на техниката и постапката на изработката на разни ортопедски производи.

Познавање на машините, алатот и приборот што се применува во ортопедските занимања — занаети, употребата и начинот на ракувањето и чувањето.

Непосредни знаења комисијата од ученикот ќе бара за оние работи за кои истиот с оспособувал во својство на ученик во стопанството.

Занает — преработувач на пердуви

— детално познавање на сите видови пердуви што се употребуваат во занаетот, начинот на нивното добивање, нивната обработка, чување и начинот на употребата за изработка на разни предмети од пердуви и примената во домаќинството;

начинот на кубењето на пердувот од перјаните животни, чистењето и дезинфекцијата на истото, разврстување по квалитетот и намената, пакување и чување на истата.

Непосредни знаења од ученикот ќе се бараат на испитот, зависно од работите за кои се оспособувал за време на учењето на занаетот.

Занает — Бојадича на крзно и пердуви

— детално познавање на сите видови крзна и пердуви, нивните својства и начинот на нивното бојадисување;

— детално познавање на машините, алатите и другиот потребен прибор што се користи при бојадисувањето на крзно и пердуви;

— детално познавање на боите и другите хемикалии што се користат при бојадисувањето на крзната и пердувите;

— детално познавање на техниката и постапката при подготвување на машините, приборот, боите и хемикалиите, материјалите што ќе се бојадисуваат, како и непосредната техника на самото бојадисување, перењето и сушењето на бојадисаното крзно, односно пердув;

— деталното познавање на хигиено-техничката заштита при употребата на боите-хемикалиите за време на нивната подготовка и употреба.

Други непосредни знаења од ученикот ќе се бараат зависно од работата за кои ученикот се оспособувал во својство на ученик во стопанството.

22.

ПРОГРАМА

ЗА ПОЛАГАЊЕ ИСПИТ ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ НА СТЕПЕН НА КВАЛИФИКУВАЊЕ РАБОТНИК ОД ГРАДЕЖНАТА СТРУКА

I

Според оваа испитна програма, испит за стручно образование на степен на квалификуван работник ќе полагаат лица кои во својство на ученик во стопанството изучиле едно од занимањата — занаетите од градежната струка, наведени во Наредбата за занимањата — занаетите за кои учениците во стопанството не се должни да посетуваат соодветно училиште („Службен весник на СРМ“ бр. 28/67 и тоа:

1. Калдрмаџија — поплочар на улици и патишта,
2. Молер — фарбар,
3. Градежен стаклорезач,
4. Опачар,
5. Каменорезач,
6. Сидар на бунари,
7. Патар,
8. Клесар.

Испитната програма ја опфаќа материјата од следниве предмети:

1. Практична работа (изведување на практична испитна задача),
2. Технологија (општа и посебна),
3. Хигиено-техничка заштита при работа,
4. Организација и економика на претпријатието.

5. Работно законодавство.

Забелешка: Материјата од предметите: практична работа, општа технологија, хигиено-техничка заштита при работа, организација и економика на претпријатието и работно законодавство е истоветна за сите занимања што се полагаат според оваа програма.

1. Практична работа

Практичната работа се состои од изведување на една сложена или повеќе едноставни работни задачи, преку која ќе може да се утврдат и оценат стручните квалитети на ученикот за успешна и самостојна работа во занимањето — занаетот, во својство на квалификуван работник.

Содржината — задачата на практичниот дел на испитот се одредува од делокругот на практичните работи што се вршат — изведуваат во занимањето — занаетот за кое ученикот полага стручен испит предвиден со оваа програма.

Покрај изработката на одредена практична работа — задача, од ученикот може да се бара и усно образложение за подготовката и техниката на извршената практична задача.

2. Технологија (општа и посебна)

а) Општа технологија — технологија на струката.

Поим за технологијата и нејзината поделба (механичка и хемиска).

Основен поим за водата, дрвото, железото, челикот, оловото, бакарот и другите метали, нивните својства и примена во градежништвото.

Основен поим за неметалите: карпите, нивното потекло, видови и примена во градежништвото.

Чакалот, песокот, боите, растворувачите на боите, глините, асфалтот, нивните својства и примена во градежништвото.

Основен поим за основен градежен материјал: конструктивниот, врзувачкиот, изолациониот и другиот градежен материјал.

Камен — видови, својства и примена.

— огноотпорен материјал: опска, видови својства и примена во градежништвото;

— керамички производи: плочки, санитарни уреди, канализациони цевки и други својства и примена во градежништвото;

— огноотпорни материјали: општи поими, видови, својства и примена;

— бетон, општи поими, видови, особини и примена;

— дрвени конструкции: својства и примена.

Основен поим за врзувачкиот градежен материјал, потекло, начинот на добивањето, својствата, примена и чувањето (варот, цементот, гипсот, малтерот и огноотпорните материјали).

Основен поим за изолациониот материјал, својствата, начинот на добивањето, примена во градежништвото (битуменот, катранот, сиолит, покривна хартија, јутата, овдното стакло, плутата и др.).

Основен поим за другите градежни материјали: стаклото и китот, начинот на добивањето, својствата и употребата.

Основни знаења за градежните машини, алатот и приборот: полуѓа, казма, лопата, чекан, клешта и друг алат. Машини за влеча, за копање, за дигање, за набивање, за транспорт, за правење на малтер и други машини и алати.

б) Посебна технологија

Кандидатот од предметот Посебна технологија, пред испитната комисија (испитниот одбор) треба да покаже потребни стручни квалитети при изработката — извршувањето на добиената практична задача — работа и теоретски да го објасни технолошкиот процес на изработката со детално познавање на материјалот и машините (алатот) што се користат во занимањето.

3. Хигиено-техничка заштита при работата

Поим за хигиената и нејзините основни правила;

Организација на хигиено-техничката заштита и нејзиното доследно спроведување во погонот и работното место.

Хигиена при работа воопшто, а посебно заштита на телото при работа. Познавање и начин на користење на сите заштитни средства што според општите правила треба да се користат во занимањето-занаењето.

Основни познавања на професионалните болести и начинот на заштитата од нив.

Познавање на основните правила за хигиено-техничка заштита при работа (општи и интерни).

Основни познавања за пружање на прва помош во случај на злополука и употреба на лековите што се наменети за таа работа.

Занимање: Калдрмија-поплочар

Детално познавање на материјалите што се применуваат во занимањето, начинот на добивањето, својствата и примена.

Детално познавање, употреба и одржување на алатот, машините и помошните средства што се користат во занимањето.

Изведување на практични работи, поставување — изведување на калдрма од сите видови, (турска калдрма, калдрма од ситни камени коцки, коцка од глинкера, калдрма од цементно-бетонски производи, дрвена калдрма и други со користење на песок, цементен малтер, битумен и сл.).

Поплочување на коси насипи со заливање со песок.

Поставување на коловозни простории, ивичњаци и браници.

Поправка на стара калдрма со разна подлога.

Изработка на патишта од туцканик и камена подлога.

Основни знаења за познавање и читање на разни цртежи (цртежи за патишта).

Занимање: Собосликар-молеро-фарбар

Детално познавање на материјалите што се користат во молерофарбарскиот занает (вар, гипс, кит, сите видови на бои и други материјали), разредувачи, нивните својства, начинот на нивното добивање, нивното подготвување за употреба.

Детално познавање на машините, алатот и другите помошни прибори што се применуваат во молеро-фарбарскиот занает, нивната подготовка за работа, ракување и одржување (разни видови на помпи за варосување, прскање на вар и бои, четки, вакум шаблони, алати, кофи, скали, ленири, чанчиња, мистрии и др.).

Познавање на сите молеро-фарбарски работи: — гипсирање на дупки и пукнатини за сид и тавани,

— варосување на сид, таван и фасади, сапунање на сид и таван,

— грундирање на дрвенарија,

— министрирање на ламарини, покриви, огради, цевки и радијатори.

— прскање на бои со апарат и пиштол,

— грундирање во светол тон,

— бојадисување-фарбање на дрвенарија,

— бојадисување на сидови и подови,

— бојадисување на ламарини, покриви, радијатори, цевки и огради,

— глетување на сидови и тавани,

— изработка на шарки со валјак и шаблон,

— прскање на сид со четка и со прскалица,

— повлекување на линии и форми,

— лакирање и други молеро-фарбарски работи што произлегуваат од молеро-фарбарскиот занает.

Познавање и разликување на сите видови бои, нивните нијанси, при комбинирањето мешањето на разни бои, подготвување на бои за варосување на сидови, тавани и фасади, подготвување на бои и лакови за бојадисување на разни дрвени и железни делови-предмети.

Занимање: Градежен стаклорезач

Детално познавање на рамното стакло што се користи за застаклување на станбени, управни, училишни, фабрички и други згради, обични и специјални по боја и дебелина, начинот на нивното добивање, нивните својства и употреба.

Детално познавање на алатот, машините и приборот што се применуваат при сечењето кроењето на стаклото, неговата обработка и наместувањето во определен рам (ленирот, елмајзот (дијамантот) стаклорезачки шпали од разни димензии, стаклорезачки нож, разни стакларски турпи, острилки, чекани и разни други материјали и прибори).

Познавање на сите стаклорезачки работи:

— застаклување на прозорци и врати со стакла од 3 мм. (знаења на мера, одмерување на стаклото, сечење, наместување, прицврстување на стаклото со клинци и кит),

— застаклување на поголеми прозорски крила, врати, излози со разни видови и димензии на стакло (земање на мерка), кроење, сечење, наместување и прицврстување на стаклото со клинци и кит и разни други дрвени и алуминиумски полуѓи,

— застаклување на покривни површини и светларници со разни видови и димензии на стакло (обично, во боја и армирано).

Занает: — Оџачар

Детално познавање на сите видови на оџаци, нивната конструкција и техниката на нивното чистење од гараж (мали оџаци на станбени згради, оџаци за потреби на разни куќни и за потребите за разни занаетчиски дукани-работилници, оџаци и фабрички оџаци).

Детално познавање на алатот и приборот кој се употребува за чистење на оџаци и димњаци (разни шипки, ѓулиња, четки, чекани, лестви и други прибори).

Познавање на техниката за чистење на оцади, отпуштање, наместување на разни технички елементи за подобро струење на воздухот, наместување на разни мрежи за заштита од евентуални искри и пожар, наместување на разни апарати и филтери за пречистување на димот, поставување на разни врати-капаџи на отворите за чистење на оцаците и згарот и вршење на други работи што произлегуваат од овој занает.

Занимање: Каменорезач

Детално познавање на видови на камен, што се обработуваат за употреба во градежништвото како градежен материјал, нивниот постанок, својствата и примена.

Детално познавање на машините, алатот и другиот прибор што се користи за обработка на разни видови камен за употреба во градежништвото (чеканите до 2 кг, чеканите за шпицување и штокување, делети, шпицовите, одбојниците и секачите, мистрија, фанглата, клештите, метро, агалино, либела, рамнач, дигалка, чекрек, дупчалка, циркулар, острилка, употреба и одржување и други алати и машини во употреба на каменорезачкото — занимање — занает.

Познавање на техниката при изведувањето на работите:

- штицирање на плочи за разни цоклиња,
- бунстата обработка на плочи за цокле со и без жлеб,
- сите видови на гранични плочи и блокови,
- сите видови блокови и плочи од водовник и пешчар,
- поплочување со камени плочи 3—5 см.,
- рачно мазнење на гранитот и мермерот,
- рачно мазнење на тркалезните делови од мермер конгомерот;
- изработка на лежечките положни скали и профили,
- изработка на скали на завојни места,
- обложување на надворешни и внатрешни видови со мермер и други камени плочи од 2—6 см.,
- клесање и обработка на разни видови на камен во вид на плочки и разни други облици за обложување, зидање, поплочување и за друга употреба во градежништвото.

Занимање: Сидар на бунари

Детално познавање на материјалите, алатот и другиот прибор што се користи при копањето и зидањето на бунари (камен, цигла, готови бетонски производи, чекрк за извлекување на земја, кофи за црпење на вода, челични и конопни јажиња, песок, вар, чакал, лопата, копач-мотика. Посебно познавање на почвата на која се копа бунар, нејзиниот состав, одржување и заштита од евентуално одронување и затрупување.

Познавање на техниката и постапката при копањето и зидањето на бунар:

- обележување и оградување на местото за копање на бунарот;
- подготовка на потребниот материјал за копање, за исфрлување на ископаната земја, камен за зидање и други материјали;
- копање-техника на копањето и исфрлување на земјата и водата, обложување на ѕидовите и осигурување од одронување на земјата;
- техниката на зидањето на бунар со камен, цигла и комбинација, зидање со посебни бетонски елементи, малтерисување на ѕидот, поставување ситен чакал на дното на бунарот за прочистување на водата;

— завршни работи: изработка на завршен ѕиден венец, поставување (бетонирање) на бетонски плочи, бунарска ограда, поставување помпа односно чекрк со јаже за вадене на вода или посебен герон.

Занимање: Патар

Детално познавање на машините, алатот и другиот прибор што се користи при изградба на нови, поправки на стари и одржување на патишта од сите видови.

Познавање на материјалите што се применуваат во изградба на патишта (камен, песок, шљунак, коцки, битумен-асфалт и други материјали).

Изработка на обични патишта со камена подлога: трасирање, расчистување, обележување, копање, за поставување на камената подлога, рамнење и набивање на земјата, поставување на камена подлога, насипување со песок, валање и набивање на камената подлога, ограничување на коловозот со ивичњаци, изработка на одводни канали и пропусти од камен и готови бетонски елементи, поставување на сообраќајни ознаки и нивното одржување.

Одржување на патиштата: поправка на коловозот, одводните канали и пропусти.

Материјата за оваа занимање е обработена и објавена во истата програма за занимањето патар („Службен весник на НРМ“ бр. 17/57 год.).

Занимање: Клесар

Детално познавање на сите видови камен што се обработува за употреба во градежништвото.

Познавање на рачниот алат и прибор за клесање на камен (чекан, глето, челични секачи, метар, агломер, висок и други прибори).

Техника на клесање, видот на каменот и неговата намена во градежништвото за зидање, облагање прагови, поплочување на улици, тротоари, коловози и ивичњаци, надгробни споменици и други клесачки работи.

23.

ПРОГРАМА

ЗА ПОЛАГАЊЕ ИСПИТ ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ НА СТЕПЕН НА КВАЛИФИКУВАН РАБОТНИК ОД ДРВОПРЕРАБОТУВАЧКАТА СТРУКА

I

Според оваа испитна програма, испит за стручно образование на степен на квалификуван работник ќе полагаат лица кои во својство на ученик во стопанството изучиле едно од занимањата — занаетите од дрвопреработувачката струка, наведени во Наредбата за занимањата-занаетите за кои учениците во стопанството не се должни да посетуваат соодветно училиште („Службен весник на СРМ“ бр. 28/67) и тоа:

1. Столар (занает),
2. Тапетар (занаетчија),
3. Дуборезач,
4. Колар,
5. Бачвар — качар,
6. Самарџија,
7. Четкар,
8. Изработувач на намештај од прачки,
9. Изработувач на Кункови, вретена и сл.
10. Изработувач на разна галантерија од дрво (занаетчија),
11. Изработувач на ролетни (занаетчија)
12. Изработувач на рамки и чивилуци,
13. Изработувач на дрвени налани.

Испитната програма ја опфаќа материјата од следниве предмети:

1. Практична работа;
2. Технологија (општа и посебна);
3. Хигиено-техничка заштита при работата;
4. Организација и економика на претпријатието;
5. Работно законодавство.

Забелешка: Материјата од предметите: практична работа, општа технологија, хигиено-техничка заштита при работа, организација и економика на протпријатието и работно законодавство с истоветна за сите занимања што се опфатени со оваа испитна програма.

1. Практична работа

Практичната работа се состои од изведување на една сложена или повеќе едноставни работи — испитни задачи, преку чие извршување ќе може да се утврдат и оценат стручните квалитети (способности) на ученикот за успешна и самостојна работа во занимањето — занаетот во својство на квалификуван работник.

Содржината — задачата на практичниот дел на испитот се одредува од делокругот на практичната работа што се вршат — изведуваат во занимањето — занаетот за кое ученикот полага стручен испит, предвиден со оваа програма.

Покрај изработката на одредената практична работа — задача ученикот треба да даде усно образложение за извршената подготовка на материјалот, машините и алатот, техниката на работата, пресметка за угрошениот материјал, потребното работно време и груба калкулација за чинењето на изработениот предмет, односно извршената работа.

2. Технологија (општа и посебна) Општа технологија

Поим за технологијата и нејзината поделба (механичка и хемиска):

— значење и важност на шумите: полза од шумите, непосредни и посредни производи што се добиваат од шумите (влијание на климата, температурата, влажноста и др.);

— шумски производи: главни — дрво, шумски сортименти споредни (кора, плодови и семе);

— структура на дрвото: стебло и неговите делови (корен, стебло и круна, растење на дрвото, висина и дебелина);

— елементи и структура на дрвото (годови, срж, белика и кора). Кора: надворешен дел на кората и внатрешен дел. Годови — прстени: годишни, како настануваат, нивниот состав (пролетни и летни), боја на прстените. Разликата помеѓу сржта на дрвото и беликата и нивните карактеристики на разни видови на дрво;

— сиолни канали: што содржат и за кои видови на дрва се карактеристични;

— изглед и структура на дрвото на предни пресеци, лева и десна страна на пресекот, келии и хемиски состав на дрвото;

— поделба на дрвата на четинари и лисјари. Нивната разлика и карактеристики, поделба на дрвата на меки и тврди и нивната употреба во струката;

— особини: боја, тврдина, еластичност, цепивост, тежина, влажност, жилавост, набубрување, сјај, мирис, шара, горива, способност;

— мани на дрвото: усукано дрво, зарасната кора, чворови и елеипни, цукотини, модрење, зеленење, трулење, дефекти од инсекти и други мани што го карактеризираат квалитетот на дрвото;

— основни знаења од физика: мерење и мерка, особености кај телата и агрегатна состојба. Физички и хемиски промени. Особини кај цврстите тела. Молекули и атоми, сила на тежа, маса, тежина, специфична тежина. Притисок на цврста, течна и гасовита, пренесувања на притисокот и неговата промена, справи за мерење на притисокот. Триење и отпор и златно правило на механиката. Топлина и нејзините извори, промена на телата под влијание на топлината. Температура и справи за мерење на истата. Топлинска енергија, претворање на механичка во топлинска енергија и обратно, светлина, извори и нејзиното ширење. Основни познавања за електрицитетот, појави и видови електричен напон, слаба и јака струја, електрични спроводници. Видови на електрична струја;

Детално познавање на машините, алатот и приборот што се користи во дрвопреработувачката струка, а посебно во занимањата-занаетите што се предвидени, со оваа програма: машини за сечење на дрвото, машини за рендесување, дупчење, жлебење, пресување и др. алат, секира, бродва, тесла, тестера, ренде, разни видови на глета, сврдли-бургии како и други алати, прибори и материјали: разни видови на клинци, туткал, бои, разредувачи, средства за полирање и др.

Посебна технологија

Од предметот посебна технологија кандидатот треба да покаже потребни стручно-теоретски квалитети — знаења при изработката, извршувањето на добисниот испитен задаток, и даде потребно стручно-теоретско појаснение за технолошкиот процес на изработката со детално познавање на материјалите и машините (алатот), што се користи во занаетот.

3. Хигиенско-техничка заштита

Поим за хигиената и нејзините основни правила. Хигиена и заштита на телото при работата, заштитата на машините, давање на прва помош во случај на злополука. Познавање и правилно користење на лекаствата предвидени за давање на прва помош.

Техничка заштита: сигурно и безбедно движење при работата, обезбедување од пожар и експлозија. Одржување на машините и уредите. Постапка во случај на пожар и други елементарни непогоди. Правилно користење на средствата наменети за заштита на телото при работата.

Занает — столар

Детално познавање на сите материјали што се користат и применуваат во столарскиот занает. Познавање на сите видови, конструкции на намештај, како и градежната столарија, употреба на фурнир, шпер плочи, фазер плочи, познавање и припремање на политирни, боји, китови и друг материјал што е потребен за површинска обработка на намештај, односно столаријата. Познавање на техниката за обложување на фурнирот, неговото лепење, полирање, и конечно довршување. Познавање на сите столарски машини и алати, начинот на ракувањето, одржувањето и заштита од повреди.

Изработка на сите видови куќен и канцеларски намештај по шаблон — модел и порачка — нацрт. Подготвување на материјалот и машините и алатот, кроење на материјалот, поединечна обработка на материјалот, составување на обработените делови (лепење на фурнирот и неговото пресување и сушење), шмирглање на столните површини, односно полирање, поставување на шарки, брави и др. состави, потполна обработка на намештај.

Градежен столар, покрај работите што се предвидени за мебело-столар, треба да знае да чита градежни проекти, да знае мерки за изработка на градежна столарија: врати, прозорци, како и сите други градежни работи и бојадисување на столаријата и нејзиното наместување, поставување на брави, окови и шарки.

Занает — тапетар

Детално познавање на сите материјали, алатот и машините што се користат и употребуваат во тапетарскиот занает (видови на материјали за тапацирање): мебел, штоф, кожа-природна и вештачка, мушам, поливинил и др. Познавање на другите материјали: морска трева, кучина, волна, памук, федери разни видови.

Детално познавање техниката на тапетарската работа за самостојно тапацирање на: столици, фотели, каучи, канабиња со и без обложување на штофот и други предмети — намештај предвиден за тапацирање.

Подготвување на материјалот, федери, канап, платно (волна, памук, морска трева, кучина или други материјали), кроење на материјалот, тапацирање, опшивање и конечна доработка на предметот.

Познавање и тапацирање на авто-седишта и други слични тапетарски занаетчиоки работи.

Занает — дуборезач

Детално познавање на дрвото кое се користи во дуборезачкиот занает (ореховина, храстовина, буквина и други), нивните својства и начин на нивното подготвување за обработка. Детално познавање на дуборезачкиот и столарскиот алат.

Познавање на техниката на дуборезачкиот занает за неговото самостојно обавување: изработка на намештај со разни дуборезачки украси и разни други предмети (куќен намештај, канцелариски, библиотечарски, кабинетски намештај и разни други дуборезачки украсни предмети).

Подготвување на дрвениот материјал, на кој ќе се изведуваат дуборезачките украсни-шари, кроење на материјалот, подготвување на алатот и приборот за работа. Цртање на површината на која ќе се врши дуборезачката работа, изработка на замислената — шара (цртеж), чистење на шарата, составување и лепење на шарата, боење и конечна доработка на предметот.

Познавање на сите практични и теоретски знаења што треба да се поседуваат за успешно и самостојно обавување на дуборезачкиот занает.

Занает — колар

Детално познавање на материјалот (дрвото), машините и алатот што се користи и применува во коларскиот занает, нивните својства и техника на новата обработка. Познавање на конструкцијата и конструкционите елементи на запрежните возила и начинот на нивната изработка: тешка едноставна и двоставна запрежна кола со железен оков и без оков, лека, воловска — запрежна кола (едноставна и двоставна), лека запрежна кола за превоз на луѓе: едноставна (чеза) и двоосовна (фракер).

Познавање на техниката на изработката на одреден вид на запрежна дрвена кола со и без оков: подготвување на материјалот, кроење на материјалот, обработка на поедини елементи (делови), составување на колата, оковување на тркалата со шина, намесување оков на оските, рудата и на другите делови и конечна доработка на запрежната кола (боење, подмачкување и други работи).

Познавање на основните ковачки работи: рачна изработка на разни метални делови (окви) и поставување на шина на праксата. Познавање на ковачкиот и столарскиот алат во основа.

Познавање и изработка на разни видови на санки за примена на снег.

Занает — качар

Детално познавање на дрвото што се применува во качаро-бочварскиот занает, неговите технички особини (тврдина, цепливост, еластичност и жилавост и неговата погодност за изработка на разни дрвени садови (буриња, бочви, качиња, каци, бучки, ведрa и др. дрвени садови потребни за домаќинството и индустријата).

Детално познавање на столарскиот и качарскиот алат, машини и други прибори што се користи при изведувањето на качарскиот занает.

Познавањето на техниката за изработка на разни качарски предмети: подготвување на дрвото (дагите) машините и алатот, како и другиот потребен материјал: кроење на дагите, нивното обработување, составување, поставување на обрачи, изготвување на данце, поставување на шефар помеѓу дагите стегање на обрачите, парафинирање на садот и конечна доработка на садот.

Занает — самарџија

Детално познавање на материјалот што се користи за изработка на самари за сточен добиток (познавање на дрвото, кожата и другиот материјал), неговите својства и начини на употреба.

Познавање на техниката за изработка на самари на разни големина: подготвување на материјалот, кроење на материјалот, редослед на изработката и конечна доработка на самарот.

Изработка на разни видови на самари по порачка и за пазар, со кожна и волнена постава.

Познавање на алатот и приборот што се користи во самарџискиот занает: брадва, тесла, секира, тестера, глета, ножици, игли, шила, сврдли, клешти, чекал, косир и други столарски алати, начин на употребата, одржувањето и чувањето.

Занает — четкар

Детално познавање на материјалот и алатот што се применува во четкарскиот занает, нивните особини, начинот на обработка и припремање на изработка на разни видови четки: познавање на дрвото и пластичниот материјал што се користи за изработка на четки, познавање на машините и алатот што се применува во четкарскиот занает, начинот на ракувањето и одржувањето, познавање на помошниот материјал (жица, канап, смола, лепила, лакови и бои).

Познавање на техниката за изработка на разни видови на четки (по намена и големина): подготвување на влакната, дрвото и другиот материјал сортирање на влакната и материјалот, врзување на влакната поставување во одредени лежишта, лепење со смола, поставување на горниот дел на четката, стрижење и рамнење на влакната и конечна обработка на четката. Изработка на разни видови четки од природни и вештачки влакна на дрвена и пластична подлога.

Занает — изработка на намештај од прачки

Детално познавање на материјалот и алатот што се користи во занаетот. Познавање на прачки, погодни за изработка на намештај од прачки (столици, разни типови и големина, фотељи и полуфотељи, маси од разни видови и големина, постолје за цвеќиња чивилуци и друг намештај и прибор за употреба во домаќинството и установите (корпи од разни типови, крошни и тавли).

Познавање на техниката за изработка на разен намештај од прачки; подготвување на прачки (сечење, лупење, квасење, подготвување на дрвената основа, сечење, составување, плетење и конечна доработка на предметот.

Други потребни знаења: изработка на разни предмети од лика, рогозина и слама (корпи за веш, за отпадоци, оплета на разни шишиња и балони и други работи).

Занает — изработувач на вретена и друга галантерија од дрво

Детално познавање на материјалите, машините, алатот и другиот рачен прибор што се применува во занаетот: изработувач на кункови, вретена и дрвена галантерија. Познавање погодност на дрвото за изработка на кункови, вретена и дрвена галантерија. Познавање на столарскиот и другиот алат и прибор што се користи во занаетот, начинот на ракувањето и одржувањето.

Познавање на техниката за изработка на разни галантериски производи: подготвување на материјалот и алатот, кроење и сечење на материјалот подготвување на потребниот алат и прибор, техника на изработката, составување и конечна доработка на предметот. Посебно познавање за работа на разни стругови за обработка на вретена и други дрвени предмети.

Занаег — изработувач на ролетни

Детално познавање на материјалот и алатот (машините) за изработка на разни видови на ролетни од дрво, пластика и други материјали. Познавање на дрвото и другиот материјал погоден за изработка на ролетни.

Познавање на техниката за изработка на ролетни разни видови и големина: одирање и подготвување на потребниот материјал, мерење и кроење на материјалот, сечење, поединечна обработка, составување и поставување на окови, конечна доработка, поставување на изготвените ролетни. Вршење поправки на стари ролетни. Изработка и поставување на сончени тенки ролетни од тканина (платно).

Детално познавање на столарскиот и другиот потребен алат што се применува при изработката на ролетни.

Занаег — изработувач на рамови, чивилуци и налани

Познавање на дрвото и другиот пластичен материјал погоден за изработка на разни видови рамови, стоечки и висечки-сидни чивилуци. Познавање на столарскиот алат и машините што се употребуваат во занаетите.

Познавање на техниката за изработка на рамови, чивилуци и налани; одбир и припрема на материјалот, мерење, кроење, поединечна обработка, составување и конечна доработка. Изработка на обични рамови, рамови од специјални пластични материјали, изработка на стоечки и висечки чивилуци од дрво за употреба во домаќинството, канцеларии и други установи. Изработка на обични дрвени налани, разни величини.

24.**ПРОГРАМА****ЗА ПОЛАГАЊЕ ИСПИТ ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ НА СТЕПЕН НА КВАЛИФИКУВАН РАБОТНИК ОД МЕТАЛОПРЕРАБОТУВАЧКАТА СТРУКА****I**

Според оваа испитна програма, испит за стручно образование на степен на квалификуван работник ќе полагаат лица кои во својство на ученик во стопанството изучиле едно од занимањата — занаетите од металопреработувачката струка, наведени во Наредбата за занимањата — занаетите за кои учениците во стопанството не се должни да посетуваат соодветно училиште („Службен весник на СРМ“ бр. 28/67) и тоа:

1. Ковач,
2. Бакаро-котлар,
3. Казанџија,
4. Потковувач,
5. Металосвивач,
6. Лимар,
7. Плетач на тел (ситар),
8. Изработувач на ткаечки брда,
9. Изработувач на ваги,
10. Филигранска,
11. Кујунџија,
12. Златар,
13. Гравер,
14. Саатчија,
15. Ножар,
16. Турпиорезач,
17. Острач на алат,
18. Изработувач на украсни предмети од метал,
19. Поправувач на велосипеди,
20. Изработувач на свонци.

Испитната програма ја опфаќа материјата од следниве предмети:

1. Практична работа (изведување на практична испитна задача);
2. Технологија (општа и посебна);
3. Хигиено-техничка заштита при работата;
4. Организација и економика на претпријатието и
5. Работно законодавство.

ЗАБЕЛЕШКА: Материјата од предметите: практична работа, општа технологија, хигиено-техничка заштита при работа, организација и економика на претпријатието и работно законодавство е истоветна за сите занимања што се полагаат според оваа програма.

1. Практична работа

Практичната работа се состои од изведување на една сложена или повеќе едноставни работи-задачи, преку кои ќе може да се утврдат и оценат стручните квалитети на ученикот за успешна и самостојна работа во занимањето-занаетот во својство на квалификуван работник.

Содржината-задачата за практичниот дел на испитот се одредува од делокругот на практичните работи што се вршат-изведуваат во занимањето — занаетот за кое ученикот полага стручен испит предвиден со оваа програма.

Покрај изработка на одредена практична работа — задача за некои занимања може да се бара практичната задача да се претстави во цртеж како и да се бара читање на технички цртежи, што конкретно ќе зависи од занимањето за кое се полага испит.

2. Технологија (општа и посебна)

Општа технологија — технологија на структурата: Поим за технологијата и нејзината поделба (механичка и хемиска),

Материја, елементи, соединенија и смеша, нејзините својства (физички, механички, хемиски и технолошки),

Метал, видови, својства и примена во општо. Железо, железна руда, начин на неговото добивање, техничко железо, својства и примена, Челик, начин на неговото добивање, својства и примена,

— Бакар, бакарна руда, начин на добивање на бакар, неговите својства и примена.

Олово, оловна руда, начин на добивање на оловото, неговите својства и примената,

Калај, начин на неговото добивање, својствата и примената,

Месинг, начин на неговото добивање, својствата и примената во индустријата,

Хром, магнезијум, никел, волфрам, вандијум, кобалт, нивните својства и примена,

Злато, платината, среброто, нивното добивање, својствата и примената,

Индустријска вода, начинот на добивањето и нејзината употреба во индустријата,

Горива: видови на горива, начинот на нивното добивање, нивните својства и нивната примена во индустријата, посебно во металопреработувачката струка.

Дрво, гума, природна и вештачка кожа, пластика, начин на нивното добивање, својства и примена во металопреработувачката струка.

Основни знаења за машините, алатот и приборот

Видови на машини во употреба во металопреработувачката струка, нивната поделба, одржување и подготвување за работа.

Алат, неговата поделба на рачен и помошен, постапка при подготвувањето на алатот и материјалот за работа и обработка.

Прибор за мерење и обележување, познавање на основните мерни единици, мерки за должина, површина, запремина, тежина, притисок, снага, работа и брзина.

Мерен алат: опис и неговата практична примена.

Контролен мерен алат: мерен алат за мерење на отвори-шуплини, осовини, конуси и завојници.

Агломери, видови на агломери, нивната намена и употреба.

Прибор за обележување: игли, линејки, плочи, призми, точкасти, обележувачи, агломери и разни видови и шестари.

Алат за стегнување — стегнување, конструкција и примена на ковачки, паралелни, машински и рачни и разни видови на клешти нивната конструкција, алат за стегнување во примена во браварството, машинбраварството, лимарството и прецизната механика.

Клучеви: видови и нивната изработка и намена.

Работен алат: наковања, чекал, турпија, гребач, тестери, нсжици, секачи и прободјци.

Алат за бушење — дупчење, разни видови на бормадини и други видови на сврдли во употреба во металопреработувачката струка.

Алат за рачно ковање и закивање (наковања, чекал, ковачки игли, ковачки секач и прободец, закивање на ладно и во загреана состојба.

Алат — прибор за лемење и заварување, поделба и начин на заварување и лемење.

Поседна технологија (технологија на занимањето — занаетот

Поседната технологија ја опфаќа материјата што се однесува за секое занимање — занает посебно и тоа:

Детално познавање на материјалите и суровините што се користат во занимањето-занаетот.

Детално познавање на машините, алатот и приборот што се применуваат во занимањето-занаетот, подготвување за работа и нивното одржување.

Техниката на работата при обработката на производот — предметот што се изработува.

3. Хигиено-техничка заштита при работата

Во општо за гигиено-техничката заштита при работата, нејзината неопходност-нужност за организирање и придружување кон утврдените норми, регулирани со прописите за гигиено-техничката заштита, познавање на причините поради кои најчесто доаѓа до злоупотреки и заболувања.

Лична и колективна хигиена: миене на рацете, односно капење по завршената работа и други мерки за одржување на личната хигиена. Хигиена во работилницата, дворот, нужниците, кујната, купатилата, чешмите за пиене на вода и во другите заеднички простории.

Општа хигиена: познавање на човечкиот организам, функциите и напрегнувањето на поедини делови за време на работата и нивното физичко одржување (храна, одмор и друга неопходна нега).

Техничка заштита при работата: правилен распоред на машините, алатот и приборот во просторијата — работилницата, сигурност при работата, движењето и транспортот, стручно и вешто ракување со машините, алатот и материјалот што се обработува, заштитата од трансмисиите и движењето на машинските делови: зупчаници, ланци, ременци, валци, преси и други електрични уреди (електромотори, електро-инсталации, уземјување на електрични апарати), детално познавање на апаратите за гаснење на пожар како и упатствата во случај на пожар, познавање и внимателно ракување и чување на отворените лесно запаливи и експлозивни материјали, познавање и правилно користење на средствата наменети за гигиено-техничка заштита при работата.

Основни познавања за давање на прва помош и користење на рачната аптека наменета за давање

на прва помош во случај на злоупотреки: изненадно заболување, лесна и тешка повреда, прелом на коска, труење од отровни гасови и храна, опекотина, сончаница, удар од струја и други незгоди, што можат да се случат за време на работата.

Познавање на прописите (интерни и општи), со кои се регулира хигиено-техничката заштита на работниците на работното место.

Занимање — (занает) — ковач

— Познавање на горивата и нивниот избор на загревање на материјалот што се обработува — кова, рачно или машински;

— Детално познавање на металите и другите материјали што се користат во занимањето-занаетот, нивните механички и технолошки својства;

— Детално познавање на машините, алатот и другиот неопходен прибор што се користи за рачно ковање, нивната употреба, ракување и одржување;

— Приготвување на материјалот, алатот и приборот за рачно ковање, потполнување и одржување на ковачкиот огон;

— Обележување на материјалот за сечење, бушење и свиткување во ладна и загреана состојба;

— Рачна обработка и обликување на загреан метал во конкретен производ на наковања, менгеле, клешта и рачен чук (свиткување, скратување и обликување на предметот според утврдениот цртеж, односно облик;

— Рачна изработка на разни метални клинови, кламфи, реза клешта и разни други метални предмети;

— Рачна изработка на разни земјоделски алати: мотка, секира, обични рала, како и изработка на разни и едноставни делови за земјоделски и други машини и алати;

— Рачно сечење на разни метални делови со тестера, секач, автоген апарат и др.;

— Бушење со рачна и механичка бушалица, видови на бургии за бушење, нивното остреење и чување.

— Рачно брусеење на метални предмети со пила и точила.

Занимање — бакаркотлар и казанџија

— Познавање на горивата што се користат за загревање на бакарот и другиот метал што се користат при обработка на разни производи — предмети во бакарно-котларската и казанџиската дејност;

— Детално познавање на бакарот, плехот, металот што се користи во котларо-казанџиската дејност, нивните механички и технолошки својства;

— Детално познавање на машините и алатот што се користат во котларо-казанџиска дејност, ракување и чување на истиот;

— Приготвување на материјалот и алатот за рачна обработка на разни предмети од бакар, обичен и специјален лим-плех, обележување, кроеење и рачно обликување на предметот;

— Рачна изработка на разни садови за печеење на ракија (казани цевки, садови за вода, печка за греење);

— Рачна изработка на разни по големина бакарни котлиња и котлиња од друг плех;

— Изработка на разни други предмети од бакар и други материјали што се користат во домаќинствата: цезвиња за кафе, тепсии, садови за вода, лончиња, таџи и други разни украсни предмети од бакар, нивното калаисување, поцинкување и вршење потребни поправки.

— Детално познавање на калајот и другиот прибор што се користат за калаисување, заварување на бакарот.

Занимање — потковувач

— Детално познавање на составот на копитото и неговата обработка и прилагодување за потковување;

— Исковување и прилагодување на потковот за потковување на коњско и воловско копито,
 — Детално познавање на структурата на копитото на добитокот што се потковува,
 — Изработка на зимски и летен потков,
 — Изработка на разни поткивачки алат и прибор,
 — Познавање на техниката и постапката при потковувањето на добитокот (припрема на алатот, врзување на добитокот),
 — Детално познавање на материјалот и алатот што се користи за потковување на добиток (потковици, плочи, клинци, челик, ножици и нож за обрезавање на копитото).
 — Познавање на најосновните сточни болести и мерки за спречување на разни инфекции на копитото на добитокот.

Занимање — металосвивач

— Познавање на металите што се свиткуваат, во ладна и загреана состојба и нивната промена при загревањето и свиткувањето;
 — Свиткување на шупливи и полни метални предмети, шипки, цевки и нивното обликување според цртежот;
 — Познавање на машините и алатот, како и другиот прибор за свиткување и обликување на метални предмети;
 — Свиткување на шупливи железни предмети (цевки) за поставување на разни инсталации (водовод и парно греење).
ЗАБЕЛЕШКА: Со оглед на тоа, дека содржината на работата на свиткувач е застапена скоро во сите метало-преработувачки занимања: ковач, бравар, машинбравар, monter, армирач, водоинсталатер, инсталатер за парно греење, механичар и други, на кандидатот при полагањето на испит, ќе му се бараат детални знаења за конкретна работа за која се оспособувал како ученик во стопанството.

Занимање (занает) — лимар

— Познавање на сите материјали што се применуваат во лимарскиот занает: железо, челик, челични лимови — плех и други;
 — Познавање на алати — инструменти со кои се утврдува квалитетот и стандардот на материјалот што се користи во лимарскиот занает.
 — Познавање на машините, алатот и приборот што се користи во лимарскиот занает: за свиткување, обработка и составување на лимени делови во студена и загреана состојба, закивање, бушење и конечно обликување на производот — лимарскиот предмет;
 — Познавање цртежи и изработка на разни градежни олуци, колена и лукови (размерување, кроење, сечење, свиткување, составување и рачна и машинска обработка во утврден облик и поставување на градежна зграда според утврден проектански цртеж;
 — Изработка на разни лимени предмети: лончиња, котлиња, корита, кофи, бокали и други лимени предмети за домаќинствата и други установи (Кунци, печки, канти, решетата);
 — Поставување на кров од плех: кроење, сечење и поставување;
 — Детално познавање на материјалот и приборот со кој се врши лемење и заварување: калај, киселина, нишадар, прибор за електрично и обично лиење.

Занимање (занает) — плетач на тел (ситар)

— Детално познавање на материјалот — телот од кој се изработуваат телени мрежи;
 — Детално познавање на машините, алатите и приборот што се користи за плетење на телени мрежи;
 — Машинско плетење на телени мрежи за филтрирање на вода, за сита, за разни други направи

(мрежи за заштита од инсекти, мрежи за креветски матраци и огради;
 — Рачно плетење на телени мрежи за огради, тераси и за разни други работи;
 — Изработка на разни видови на сита, обработка на лимениот, односно дрвениот оквир за сита и монтирање на телената мрежа на него.

Занимање (занает) — изработувач на ткачки брда

— Познавање на материјалот, машините и алатите за изработка на ткачки брда за рачна и машинска изработка;
 — Припрема на материјалот за рачна изработка на ткачки брда и други ткачки направи (вретена, чункови);
 — Кроење на материјалот и рачна обработка на ткачки брда од дрво и метал.
 — Припрема на материјалот за машинска изработка на ткачки брда, кроење, сечење и лоша и прецизна обработка на материјалот;
 — Машинска изработка, припрема на машините, алатите и другиот прибор, пуштање во погон и обработка на ткачки брда;
 — Фина обработка на ткачко брдо: глачење и подмачкување и сортирање на произведените брда.
Забелешка: Со оглед на тоа, дека ткачки брда се произведуваат на машински начин во специјални фабрики за текстилни машини и опрема, рачно занаетчиско производство на ткачки брда доаѓа во предвид само од дрвен материјал за волнена сукна и памучно платно во домашна употреба.

Занимање (занает) — изработувач на ваги

— Детално познавање на материјалот, машините и алатите што се користат и применуваат за изработка на разни видови на ваги.
 — Детално познавање на механизмите и деловите на сите видови на ваги за употреба во домаќинство, трговија, лаборатории и други институции;
 — Познавање на прописите за вршење на контрола на изработените ваги;
 — Машинска и рачна изработка на разни видови на ваги и други тежински мерила;
 — Рачна изработка на разни видови на ваги, припрема на материјалот, кроење, сечење, поединечна обработка и монтирање — составување.
 — Изработка на поделени делови за ваги и вршење замена на дотраени — искршени делови, демонтирање и монтирање на изработените делови

Занимање (занает) — (кујунџиски, филигрански и златарски

— Детално познавање на видови на железо, челик, обоени метали и нивните својства, познавање на племенити метали што се користат во занаетите: кујунџиско-филигрански и златарски нивните физички хемиско, технолошки и механички својства.
 — Детално познавање на алатот и приборот и други уреди што се применуваат во наведените занаети. Познавање сите видови на контролни и мерни алати-инструменти како и прописите за нивната употреба.
 — Познавање на сите горива, мазива, киселини и соли што се применуваат во занаетот;
 — Познавање на постапката при топењето на легирање на поедини метали и постапка при работата.
Извлекување и валање на сребрени и златни жици и техника на обработка на поедини предмети.
 — Познавање на украсни камења, нивните својства и техника на нивната обработка и примена во овие занаети.
 — Познавање на техниката за изработка на разни накити и украси од племенити метали: прстење, нараквици, гривни, брошеви, кутии за цигари, муштикли, копчиња за кошули, ланци како и други украсни предмети.

Занимање (занает) — гравер

— Детално познавање на сите видови метали што се користат во занимањето и нивните својства (механичка, физичка и технолошка);

— Детално познавање на сите алати и прибори што се примснуваат во занаеот и нивното користење при работата;

— Познавање на сите видови киселини, соли, мазива и горива во примена на занаеот, нивните својства и ракување со истата;

— Детално познавање на техниката на работата при гравирањето на разни предмети, од разни видови на метали;

— Техника за изработка на разни натписи и таблици од метали, разни печати, монографи, жигови, гравирање разни предмети наменети за разни успомени;

— Техника при острењето, и калењето на алатот и приборот што се користи и начинот на неговото техничко одржување.

Занимање (занает) — саатчија

— Детално познавање на лесно железо, челик, тали, нивните легури, физички, хемиски, технички својства, во примена на саатството;

— Детално познавање на машините, алатите и други прибори и уреди што се применуваат во саатството. Познавање на сите контролни и мерни алати — инструменти што се употребуваат во занаеот.

— Начин на обработка на поедини прецизни часовнички делови, дупчење, сечење, резање на наови, полирање на поедини делови, лемење и чистење и поправка на разни видови на часовници.

— Изработка — монтажа на будилници, зидни часовници, замена на поедини дотрајани делови, генерално и обично чистење на часовници.

— Познавање на сите видови на мазива што се користат во саатството.

— Детално познавање на механизмите и улогата на деловите, како и нивната заштита од оксидација.

Занимање (занает) — ножар и оштрач на алат

— Детално познавање на лесно железо, челик, и други метали и легури од кои се изработуваат разни видови на ножеви, нивните физички, механички и технолошки особини.

— Познавање на машините, алатите и други уреди што се користат за изработка и обработка на разни видови на ножеви за употреба во индустријата и домаќинствата.

— Познавање на горивата, мазивата и останалиот материјал што се користи при бушењето, калењето, жарењето, отпуштањето на материјата што се обработува калење и центрирање. Постапка и потребен алат за изработка на сечива со ковање, стругање, бушење, закивање и термичка обработка. Постапка при острење на ножеви за домаќинството, индустријата, острење на месарски ножеви, острење на кројачки и берберски ножици. Познавање на сите видови на точила, нивната тврдока, начин на нивната изработка и начин на нивното користење.

— Острење на разни прецизни алати за примена во индустријата, занаетството и домаќинството.

Занимање (занает) — турпорезач

— Познавање на металите од кои се изработуваат разни видови на турпии, нивната физичка механика и технолошки својства;

— Познавање на алатот и приборот за рачна изработка и поправка на разни видови на турпии;

— Обработка на турпии: сечење на материјалот, ископување и обликување, равнење на површините, на сецање на површините и калење на турпијата.

— Поправка на стари (нехибани) турпии: отпуштање (одгејување) сравнување на истрошените забци (рецки), равнање на површините и изработка на нови рецки-забци, загревање и калење на турпијата — пилата.

— Познавање на точилата за смирување и равнење на површините на иглите.

— Познавање на горивата што се користат за загревање на материјалот.

Занимање (занает) — изработувач на разни украсни предмети од метал

— Познавање на материјалот од кој се изработуваат украсните предмети: нивните физички механичките и технолошките својства.

— Познавање на алатот, машините и приборот што се применува во занаеот.

— Познавање и вршење заварување електрично, аутогено и лемење со калај.

— Техника во обработката на предметите — производите;

— За ова занимање — Занает, треба да се бараат оние работи, за кои ученикот конкретно се оспособувал, бидејќи содржината на работите е различито и разноврсно, како по однос на материјалот и алатот, така и по самите предмети што можат да се изработуваат како украс.

Занимање (занает) — поправувач на велосипеди

Детално познавање на материјалите што се користат за изработка (производство) на велосипеди, нивните својства и употреба.

Познавање алатите и приборот што се применува при поправките и одржувањето на велосипеди (браварски и механичарски алат);

Познавање на механизмот и составните делови на велосипедите;

Рачна изработка на поедини делови, демонтажа и монтирање на поедини делови.

За обавување на занимањето — занаеот поправувач на велосипеди, покрај знаењата што ги содржи занимањето — занаеот, потребни се извесни знаења од браварскиот и механичарскиот занает.

Занимање (занает) — изработувач на звонци

Познавање на металите од кои се изработуваат звонци, нивните својства, начини на нивната обработка, изработка на калуци, топење на материјалот, лиење во приготвените калапи, фина обработка на звонците.

Познавање на алатот и приборот што се применуваат при изработката на звонци.

По извршеното споредување со изворниот текст, утврдено е дека во Одлуката за стапките на додатниот придонес за инвалидско и пензиско осигурување за покривање на зголемените трошоци на инвалидското осигурување кои произлегуваат од поголема опасност од несреќа на работа или од заболување од професионална болест за 1970 година, објавена во „Службен весник на СРМ“, бр. 43/69, се поткраднале долунаведените грешки, поради што се дава

И С П Р А В К А

НА ОДЛУКАТА ЗА СТАПКИТЕ НА ДОДАТНИОТ ПРИДОНЕС ЗА ИНВАЛИДСКО И ПЕНЗИСКО ОСИГУРУВАЊЕ ЗА ПОКРИВАЊЕ НА ЗГОЛЕМЕНИТЕ ТРОШОЦИ НА ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ПОГОЛЕМА ОПАСНОСТ ОД НЕСРЕЌА НА РАБОТА ИЛИ ОД ЗАБОЛУВАЊЕ ОД ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ ЗА 1970 ГОДИНА

Во точката VI по зборот: „одлука“ се става точка, а зборовите: „и тоа со посебен вирмански налог“ се бришат.

Од Републичкиот завод за социјално осигурување — Скопје.

Огласен дел**СУДСКИ ОГЛАСИ****ОКРУЖЕН СУД ВО СКОПЈЕ**

При Окружниот суд во Скопје е заведен спор по правната работа на тужителот Нухи Сефер Фериз од с. Арачиново, против тужената Нухи Анте Иванка од село Арачиново, а сега во неизвесност, за развод на брак.

Се повикува тужената Нухи, родена Томиќ Анте Иванка, во рок од 30 дена по објавувањето на огласот во „Службен весник на СРМ“ да ја достави својата точна адреса. Во противно ќе ѝ биде одреден привремен старател, кој ќе ги застапува нејзините интереси во предметниот спор.

Од Окружниот суд во Скопје, П. бр. 1965/69 од 14. I. 1970 година. (2)

ОКРУЖЕН СУД ВО БИТОЛА

Ристевска Вера од Битола, ул. „Кочо Палигора“ бр. 8-б, поднесе до овој суд тужба за развод на бракот против Ристевски Јордан од село Лешок, Тетовско, а сега во неизвесност и со непознатата адреса.

Бидејќи тужениот е во неизвесност, се поканува во рок од 30 дена од објавувањето на овој оглас во „Службен весник на СРМ“, да се јави или да одреди свој застапник. Во противно ќе му биде одреден застапник по службена должност.

Од Окружниот суд во Битола, П. бр. 15/70. (3)

Димовска Марија од Битола, ул. „Сремска Митровица“ бр. 24, поднесе до овој суд тужба за развод на бракот против Димовски Петар од Битола, а сега во неизвесност.

Бидејќи тужениот е во неизвесност и со непознатата адреса, се поканува во рок од 30 дена од објавувањето на овој оглас во „Службен весник на СРМ“, да се јави или да одреди свој застапник. Во противно ќе му биде одреден застапник по службена должност.

Од Окружниот суд во Битола, П. бр. 892/69.

ОПШТИНСКИ СУД СКОПЈЕ I

Пред Општинскиот суд Скопје I — Скопје, под П. бр. 3383/67, а по правната работа на тужителот Органско-хемиска индустрија „Наум Наумовски — Борче“ од Скопје, против тужениот Вјекослав Церовиќ, со непознато место на живеење, со основа на спорот — отказ на стан, вредност на спорот 100 динари, е кажано рочиште за главна расправа на 26. XI. 1969 година во 8 часот.

Поради отсутност и непознато место на живеење на тужениот Вјекослав Церовиќ, со решение на овој суд од 4 април 1966 година му е одреден привремен полномошник и тоа Павле Петрушев, адвокат од Скопје.

Се повикува тужениот Вјекослав Церовиќ, со непознато место на живеење, да се јави на денот на рочиштето за главна расправа лично, или преку свој полномошник, во спротивно рочиштето за главна расправа ќе се одржи во негово отсуство, а со поставениот привремен полномошник — адвокат Павле Петрушев од Скопје.

Од Општинскиот суд Скопје I — Скопје, П. бр. 3383/67 од 9. IX. 1969 година. (1)

Општинскиот суд Скопје I, ги известува сите заинтересирани физички и правни лица дека во спорот заведен по тужбата на Новаков Ванчо и Новаков Горѓи од Скопје, против тужениот Мемедовски Суљо, со непознатата адреса, за утврдување на сопственост, кој е заведен пред овој суд под П. бр. 4228/69, на тужениот, за привремен застапник му го одреди Димишков Драган, адвокат од Скопје. Привремените застапници ќе ги застапува интересите

на тужениот во постапката се додека тужениот или неговиот полномошник не се појават пред судот, односно додека органот на старателството не го извести судот дека поставил старател.

Од Општинскиот суд Скопје I, Скопје, П. бр. 4228/69. (5)

ЛИКВИДАЦИИ

Окружниот стопански суд во Скопје објавува дека во регистарот на задругите, рег. бр. 199, страна 385, книга II е запишано следното: градежно — занаетчиска услужна задруга „Водно“ — Скопје, ул. „Иво Рибар Лола“ бр. 27, со решението бр. 29126/1 од 14. X. 1969 година на Собранието на Скопје, се става под редовна ликвидација.

За ликвидатор на споменатата задруга, со решението на Собранието на град Скопје од 17. IX. 1969 година е назначен Мане Шулевски, кој задругата ќе ја потпишува, задолжува и раздолжува, во границите на овластувањето од 6. XI. 1969 година.

Обврската пред банката е со еден потпис. На досегашните потписници на задругата Младеновиќ Чедо Светомир, в. д. директор и Костов А. Митко, претседател на Задружниот совет, набабувач — комерцијалист.

Од Окружниот стопански суд во Скопје, Фи. бр. 1018 од 2. XII. 1969 година. (1)

Окружниот стопански суд во Скопје, објавува дека во регистарот на претпријатијата и дуќаните, рег. бр. 1236, страна 1349, книга V е запишано следното: Трговското претпријатие на мало „Јадран“ — Скопје барака до школото „Лирија“ бб, со решението бр. 25769/1 од 10. IX. 1969 година на Собранието на град Скопје, се става под редовна ликвидација.

За ликвидатор на споменатото претпријатие со решение на Собранието на град Скопје од 17. IX. 1969 година е назначен Ристо Димитровски, кој претпријатието ќе го потпишува, задолжува и раздолжува, во границите на овластувањето, сметано од 3. X. 1969 година.

Обврската пред банката е со еден потпис. На досегашниот потписник Ѓорѓиевски Томе, в. д. директор му престанува правото за потпишување.

Од Окружниот стопански суд во Скопје, Фи. бр. 878 од 18. XI. 1969 година. (46)

Окружниот стопански суд во Скопје објавува дека во регистарот на претпријатијата и дуќаните, рег. бр. 1075, страна 343, книга V е запишано следното: „Моша Пијаде“ — трговско претпријатие на големо и мало — Скопје, со решението бр. 29187/1 од 14. X. 1969 година на Собранието на град Скопје, се става во редовна ликвидација.

За ликвидатор на споменатото претпријатие со решение на Собранието на град Скопје од 17. IX. 1969 година е назначен Софроние Огњановски, кој претпријатието ќе го потпишува, задолжува и раздолжува, во границите на овластувањето од 6. XI. 1969 година.

Обврската пред банката е со еден потпис. На досегашниот потписник на претпријатието Стојчевски Ставре, в. д. директор, му престанува правото за потпишување.

Од Окружниот стопански суд во Скопје, Фи. бр. 1015 од 19. XI. 1969 година. (47)

Окружниот стопански суд во Скопје објавува дека во регистарот на претпријатијата и дуќаните, рег. бр. 1044, страна 203, книга V е запишано следното: Трговското претпријатие на големо и мало „Лисичанка“ село Горно Лисиче, со решението бр. 29185/1 од 14. X. 1969 година на Собранието на град Скопје, се става во редовна ликвидација.

За ликвидатор на споменатото претпријатие со решение на Собранието на град Скопје од 17. IX.

1969 година е назначен Трајче Лузевски, кој претпријатието ќе го потпишува, задолжува и раздолжува, во границите на овластувањето, од 6. XI. 1969 година.

Обврската пред банката е со еден потпис.

На досегашните потписници на претпријатието Ристо Тодоров Петрушевски, в. д. директор и Ајдари Ајет, раководител на комерцијалната служба, им престанува правото за потпишување.

Од Окружниот стопански суд во Скопје, Фи. бр. 1016 од 18. XI. 1969 година. (48)

РЕГИСТАР НА УСТАНОВИТЕ

Окружниот стопански суд во Скопје објавува дека во регистарот на установите, рег. бр. 42, страна 172, книга I е запишано следното: Се брише од регистарот на установите Центарот за социјална работа на Општината „Кисела Вода“ — Скопје, бидејќи се соединува со центрите за социјална работа на Општината „Идадија“ и „Кале“ — Скопје во една установа под назив „Центар за социјална работа на општината на град Скопје“ — Скопје.

Од Окружниот стопански суд во Скопје, Ус. бр. 67 од 13. V. 1969 година. (833)

Окружниот стопански суд во Скопје објавува дека во регистарот на установите, рег. бр. 17, страна 69, книга I е запишано следното: Се брише Центарот за социјална работа на Општината „Кале“ — Скопје, бидејќи се соединува со центрите за социјална работа на општините „Идадија“ и „Кисела Вода“ — Скопје, во установа под назив: Центар за социјална работа на општината на град Скопје — Скопје.

Од Окружниот стопански суд во Скопје, Ус. бр. 68 од 13. VI. 1969 година. (834)

Окружниот стопански суд во Скопје објавува дека во регистарот на установите, рег. бр. 617, страна 575, книга III е запишано следното: Се брише од регистарот на установите Центарот за социјална работа на Општината „Идадија“ — Скопје, бидејќи се присоединува со центрите на општините „Кисела Вода“ и „Кале“ — Скопје, во установа под назив: Центар за социјална работа на Општината на град Скопје — Скопје.

Од Окружниот стопански суд во Скопје, Ус. бр. 69 од 13. VI. 1969 година. (835)

Окружниот стопански суд во Скопје објавува дека во регистарот на установите, рег. бр. 629, страна 637, книга III е запишан под назив: Детски дом „11 октомври“ — Скопје. Предмет на работењето на домот е:

— да ги згрижува децата од 3 до 18 годишна возраст, кои се без родителска грижа;

— да се грижи за нивното правилно одгледување, воспитување и стручно оспособување за самостојна егзистенција;

— да обезбеди пратење на нивниот развој и вклучување во заедницата како самостојни граѓани.

Домот е основан од Градското собрание на град Скопје со решението бр. 8242/1 од 4. X. 1965 година.

Директор на домот е Станиславски Радев Душан.

Детскиот дом „11 Октомври“ — Скопје ќе го потпишуваат, задолжуваат и раздолжуваат, во границите на овластувањето: Станиславски Душан, директор, Поповски Цветан, книговодител, и Соломоновска Васка, воспитателка.

Обврската пред банката е со два потписа.

Од Окружниот стопански суд во Скопје, Ус. бр. 115 од 19. XI. 1969 година. (2)

КОНКУРСИ

Конкурсната комисија на Советот на работната заедница на претпријатието за водовод, канализација и браварски работи

„МЕТАЛЕЦ“ — ТИТОВ ВЕЛЕС

распишува

КОНКУРС

за ДИРЕКТОР на претпријатието

УСЛОВИ:

Покрај општите услови кандидатот треба да ги исполнува и следните:

1. Високо квалификуван мајстор кој ги познава браншите: водовод, канализација и браварските работи;

2. 10 години работно искуство од кои 7 години на соодветно раководно место;

3. Државјанин на СФРЈ, и

4. Да има организациона способност,

5. Да не е осудуван за кривични дела наведени во член 55 од Основниот закон за претпријатијата. Личниот доход според правилникот за распределба на личниот доход на претпријатието.

Кандидатите се должни со пријавата да достават и биографија за досегашното движење во работниот однос и докази за исполнување на условите.

Пријави без докази нема да се земаат во разгледување.

Рок за поднесување на пријавите е 15 дена од денот на објавување на конкурсот во „Службен весник на СРМ“.

Пријавите се доставуваат до конкурсната комисија на Советот на работната заедница на претпријатието за водовод, канализација и браварски работи „МЕТАЛЕЦ“ Т. Велес.

Конкурсната комисија на Републичкиот секретаријат за труд — Скопје

распишува

КОНКУРС

за прием на 1. Приправник

УСЛОВИ:

Покрај општите услови од Основниот закон за работни односи, кандидатот треба да го исполнува и следниот услов:

— завршен правен факултет.

Молбите за конкурсот таксирани со 1 дин. нов заедно со потребните докази се доставуваат до конкурсната комисија

Рокот за поднесување на молбите е 15 дена од денот на објавувањето на конкурсот.

Примените молби ќе бидат разгледувани на 25. II. 1970 год. во 8 часот.

Врз основа на Законот за основното училиште, Статутот на работната организација и Правилникот за работни односи, Конкурсната комисија при Основното училиште „Чеде Филипошки“ во с. Врапчиште, општина Гостивар,

распишува

КОНКУРС

за реизбор на директор на основното училиште

Услови:

1. Кандидатот треба да ги исполнува општите услови од Законот за работни односи.

2. Да ги исполнува условите пропишани за наставник по предметна настава, или да е лице што завршило педагошка академија — отсек за одделенска настава, или да е лице што завршило филозофски факултет — педагошка група.

3. Да има најмалку 10 години работно искуство во просветна струка како и да поседува морални и организациони способности што овозможуваат со успех да ја врши должноста.

4. Пожелно е кандидатот да го познава покрај македонскиот, албанскиот и турскиот јазик.

Кандидатот е должен уз молбата таксирана со сден динар, да ги приложи и следните документи:

- а) според член 20 од ЗРО,
- б) документ за стручната подготовка,
- в) документ за работно искуство,
- г) работна карактеристика и куса биографија за движењето во работата.

Некомплетираните документи нема да бидат земени во предвид.

Личните примања според Правилникот на училиштето.

Конкурсот трае 15 дена од денот на објавувањето.

ОД КОНКУРСНАТА КОМИСИЈА (154)

Конкурсната комисија при Окружниот стопански суд во Скопје

р а с п и ш у в а

К О Н К У Р С

за

- 1) еден стручен соработник,
- 2) еден административен работник,
- 3) два дактилографа од I класа.

У с л о в и:

Под 1) завршен правен факултет, правосуден испит и 3 години работно искуство

Под 2) завршено средно образование и три години работно искуство

Под 3) завршено осумгодишно училиште и дактилографско училиште, како и работно искуство од 2 години.

За работното место под 1) и 2) предност имаат при изборот машини лица.

Молбите таксирани со 0,50 дин. таксени марки и потребните документи, се доставуваат до Конкурсната комисија на судот.

Нецелосно поднесените документи нема да бидат разгледувани.

Молбите ќе бидат разгледани на третиот ден по истекот на рокот на конкурсот, во 8 часот.

Кандидатите покрај посебните услови на конкурсот, треба да ги исполнуваат и општите услови според Општиот закон за работните односи.

Личниот доход според Правилникот на судот. Конкурсот трае 15 дена од објавувањето.

Од Конкурсната комисија

Врз основа на членот 44 точка 10 од Законот за високото школство на СРМ, Советот на Медицинскиот факултет на Универзитетот во Скопје

р а с п и ш у в а

К О Н К У Р С

за пополнување на следните работни места на Медицинскиот факултет:

I

— Еден наставник (во сите звања) по предметот инфективни болести

— Еден наставник (во сите звања) по предметот микробиологија со паразитологија

— Еден асистент по предметот хирургија

— Еден асистент по предметот интерна медицина

— Три хонорарни асистенти по предметот хирургија

— Еден асистент по предметот оториноларингологија

— Еден асистент по предметот дентална протетика

— Еден хонорарен асистент по предметот ортопедија.

II

— Двајца лекари на Институтот за анатомија
— Еден лекар на Институтот за патолошка анатомија

— Еден лекар на Институтот за биохемија.

Кандидатите под точка I треба да ги исполнуваат условите предвидени за избор на наставници и соработници согласно со чл. 130, 131 и 135 од Законот за високото школство на СРМ („Службен весник на СРМ“ бр. 15/65).

Покрај општите услови според Општиот закон за работни односи кандидатите од точка II треба да ги исполнуваат и следните услови:

1. завршен медицински факултет,

2. за мажи регулирана воена обврска.

Молбите таксирани со 1 динар, биографија и примерок од научни и стручни трудови се поднесуваат до Секретаријатот на Медицинскиот факултет Скопје — Пошта 9.

Конкурсот трае 15 дена по објавувањето.

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ — СКОПЈЕ

Врз основа на членот 72 од Статутот на Железничкото транспортно претпријатие — Скопје, Конкурсната комисија на Работничкиот совет на ЖТП — Скопје

р а с п и ш у в а

К О Н К У Р С

за реизбор на директор на Железничкото — транспортно претпријатие — Скопје

Покрај исполнувањето на условите предвидени со Основниот закон за работни односи и Правилникот за работни односи на ЖТП — Скопје, кандидатот треба да ги исполнува и следните услови:

1. Да има завршено техничка (сообраќајна, машинска, градежна или електро-струка), економски или правен факултет со положен стручен испит и работен стаж од најмалку 10 години, од кои најмалку 5 години на раководни работни места;

2. Да има висока стручна подготовка во една од гранките на железничката служба, со најмалку 21 година работен стаж во железничка служба.

За избор доаѓа предвид само кандидат кој, покрај исполнувањето на горните услови, се афирмирал во досегашната работа како добар стручњак, успешен раководител и познавач на проблемите на самоуправувањето.

Личниот доход според Правилникот за распределба на личните доходи на работниците од Заедничките служби на ЖТП — Скопје.

Поднесокот се доставува на адреса: ЖТП — Скопје, за Конкурсна комисија за реизбор на директор.

Со поднесокот кандидатите треба да достават: кратки биографски податци за движењето во службата, доказ за видот и степенот на образованието и доказ за работниот и раководниот стаж.

Некомплетираните поднесоци до денот на траењето на конкурсот нема да се земат предвид.

Конкурсот е отворен 30 дена од неговото објавување во „Службен весник на СРМ“.

За резултатот од конкурсот кандидатите ќе бидат известени во рок од 8 дена по заседанието на органот што врши прием.

ОД КОНКУРСНАТА КОМИСИЈА

Конкурсната комисија на Врховниот суд на Македонија во Скопје, врз основа на Одлуката на Советот на работната заедница, Су. бр. 37/70 од 21. I. 1970 година, во согласност, со претседателот на судот го распишува следниов

К О Н К У Р С

за пополнување на едно упразнето работно место:
Стручен соработник на судот — — — — 1
Кандидатите покрај општите услови за засновање работен однос, треба да ги исполнуваат и следниве услови:

- завршен правен факултет;
- положен правосуден испит и
- пет години практика на правни работи, по дипломирањето.

Рок за поднесување на пријавите со потребните документи е 30 дена од денот на објавувањето на овој конкурс.

Приемот на стручниот соработник кој ги исполнува условите станува преку проверување на неговите стручни квалитети, кое го врши конкурсната комисија по пат на пробна работа или на друг сходен начин.

Од Конкурсната комисија (178)

Врз основа на Одлуката на Стопанската банка — Скопје за користење на техничката помош, објавена во „Службен весник на СРМ“ бр. 13/67, Индустриското претпријатие за битуменски производи „ИЗОЛМОНТ“ — Градско го распишува следниот

К О Н К У Р С

за укажување на техничка помош на претпријатието според следната програма:

1 Изработка на програмска студија за развој на препријатието со оглед на сегашниот степен на развој на оваа гранка при нас;

2. Модернизација на постојниот погон за производство на изолациони траки — покривна лепенка и освојање на алуминска фолија до колку ќе постојат технички услови;

3. Анализа за внатрешниот транспорт и воведување на современ утовар и истовар на готовите производи и суровини. Примена на палети, кантениери и слично според најпогодниот начин за претпријатието. Типизација на амбалирањето;

4. Проучување на можноста за сопствено економично производство на амбалажа за основната продукција;

5. Проучување на прашањето за проширување на нов асортиман на производи потребни за градежништвото и широката потрошувачка.

Проширувањето на асортиманот да се изврши со сопствена технологија или откуп на лиценцни права;

6. Модернизација на одделението за минерал рубер;

7. Измената на технологијата на производството на вручки и ладни премази, поради постигнување на поголеми финансиски ефекти;

8. Организација на совршена лабораторија за контрола на суровините и готовите производи.

Заинтересираните институции за пружање на горната помош да поднесат понуди во рок од 10 дена по објавувањето на конкурсот со условите (цената) и рокот за пружање на горенаведената помош.

Понудите да се достават на адреса: Индустриско претпријатие за битуменски производи „ИЗОЛМОНТ“ — Градско.

„ИЗОЛМОНТ“ — Градско (179)

Конкурсната комисија на Ветеринарната станица
Македонски Брод
р а с п и ш у в а

К О Н К У Р С

за именување директор на Ветеринарната станица
— Македонски Брод

Покрај општите услови кандидатот треба да ги исполнува и следните:

- завршен ветеринарен факултет,
  - да ја има регулирано воената обврска.
- Личниот доход според Правилникот за распределба на личните доходи на Ветеринарната станица. Молбите со некомплетирани документи нема да се земаат во разгледување.

Конкурсот е отворен до пополнување на работното место.

Од Конкурсната комисија (177)

С О О П Ш Т Е Н И Е

Врз основа на член 20 од Законот за судовите од општа надлежност и член 7 од Законот за стопанските судови во Социјалистичка Република Македонија („Службен весник на СРМ“ бр. 42/65), во врска со Амандманот II на Уставот на СРМ, Собранието на Социјалистичка Република Македонија соопштува дека ќе врши избор на судии на окружни и окружни стопански судови и тоа:

- на Окружниот суд — Скопје 4 судии
- на Окружниот суд — Битола 1 судија
- на Окружниот стопански суд — Скопје 2 судии.

Заинтересираните лица кои ги исполнуваат условите од член 40 од Основниот закон за судовите од општа надлежност („Службен лист на СФРЈ“ бр. 7/65), можат да се пријават до Собранието на СР Македонија — Комисија за прашања на изборите и именувањата, во рок од 30 дена сметано од денот на објавувањето на соопштението.

ОД СОБРАНИЕТО НА СРМ

СОДРЖИНА

	Страна
17. Правилник за програмата и начинот на полагањето стручен испит на учениците во стопанството кои не посетувале училиште —	17
18. Програма за полагање стручен испит за квалификуван работник од општообразовните предмети — — — — —	19
19. Програма за полагање испит за стручно образование на степен на квалификуван работник — — — — —	20
20. Програма за полагање испит за стручно образование на степен на квалификуван работник од текстилната струка — — — — —	23
21. Програма за полагање испит за стручно образование на степен на квалификуван работник од кожарската струка — — — — —	26
22. Програма за полагање испит за стручно образование на степен на квалификуван работник од градежната струка — — — — —	28
23. Програма за полагање испит за стручно образование на степен на квалификуван работник од дрвопреработувачката струка —	30
24. Програма за полагање испит за стручно образование на степен на квалификуван работник од металопреработувачката струка —	33
✓ Исправка на Одлуката за стапките на додатниот придонес за инвалидско и пензиско осигурување за покривање на зголемените трошоци на инвалидското осигурување кои произлегуваат од поголема опасност од несреќа на работа или од заболување од професионална болест за 1970 година — — —	36